

کتاب درسی

زبان فارسی

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni

*Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Əhməd Cavadındır.*

Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadiriz!
Ücrəngli bayrağınla məsud yaşa!

Minlərlə can qurban oldu,
Sinən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!

Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!

Namusunu hifz etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!

حیدر علی اف
رهبر ملی مردم آذربایجان

آناړ كړيم اف

برای کلاسهای پنجم آموزشگاه های عمومی

زبان فارسی

کتاب درسی

© “Şərq-Qərb” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi

info@eastwest.az və derslik@edu.gov.az

elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.

Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

ŞƏRQ-QƏRB

فهرست

۶	درس اول
۱۰	درس دوم
۱۴	درس سوم
۱۹	درس چهارم
۲۴	درس پنجم
۲۹	درس ششم
۳۲	درس هفتم
۳۵	درس هشتم
۴۰	درس نهم
۴۴	درس دهم
۴۷	درس یازدهم
۵۰	درس دوازدهم
۵۳	درس سیزدهم
۵۸	درس چهاردهم
۶۱	درس پانزدهم
۶۴	درس شانزدهم

۶۷	درس هفدهم
۷۱	درس هیجدهم
۷۴	درس نوزدهم
۷۷	درس بیستم
۸۰	درس بیست و یکم
۸۶	درس بیست و دوم
۸۹	درس بیست و سوم
۹۳	درس بیست و چهارم
۹۸	درس بیست و پنجم
۱۰۳	درس بیست و ششم
۱۰۷	درس بیست و هفتم
۱۱۲	درس بیست و هشتم
۱۱۷	درس بیست و نهم
۱۲۲	درس سی ام
۱۲۹	درس سی و یکم
۱۳۶	واژه نامه

حرف زدن

گوش کردن

خواندن

نوشته

درس اول

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

است - اهل - شماره - اسم - آدرس - چند

علی: سلام، ... شما چیست؟
لیلی: اسم من لیلی
علی: شما ... کجایی؟
لیلی: من اهل شیرازم.
علی: شما ... سال دارید؟
لیلی: من یازده سال دارم.
علی: ... ی تلفن شما چند است؟
لیلی: ۹۸۲۵۶۳۷۰۵۰
علی: ... ایمیل شما چیست؟
لیلی: لیلی رامی ات یاهو دات کام

۲. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

اسم شما چیست؟
شما اهل کجایی؟
شماره ی تلفن شما چند است؟
آدرس ایمیل شما چیست؟

۳. گوش کنید و به پرسش ها پاسخ دهید.

اسم دختر چیست؟	اسم پسر چیست؟
دختر اهل کجا است؟	پسر اهل کجا است؟
دختر چند سال دارد؟	پسر چند سال دارد؟
آیا دختر مجرد است؟	آیا پسر متأهل است؟

۴. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

نشست - عکس - فرق - پیشرفته تر -
هوشمند - آسان

مدرسه ای که مهتاب به آنجا رفته بود، با مدرسه ی قبلی اش خیلی ... داشت. هر چیز ... از آن چیزی بود که مهتاب تصور می کرد. هنگام وارد شدن به کلاس روی صفحه ای رنگی دستشان را قرار می دادند و این طوری حضور خودشان را در کلاس اعلام می کردند. در کلاس هم همه چیز ... بود. رایانه ی روی میز معلم، تخته هوشمند که به جای گچ، از قلم نوری استفاده می شد.

شب که شد، مهتاب نشانه ی رایانه ای مدرسه را به پدر و مادرش معرفی کرد. سپس کنار پدر که مشغول کار با رایانه اش بود، ... و باهم سری به نشانی مدرسه زدند. آنها ... هم کلاسی ها و معلم مهربان را که دور آدم برفی جمع شده بودند، دیدند. پدر مهتاب که از دیدن عکس ها خیلی خوشحال شده بود، گفت: فناوری و پیشرفت های علمی، چقدر کارها ... کرده است.

۵. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

دانش آموزان چطور حضور خودشان را در کلاس اعلام می کردند؟
در کلاس چه چیزها هوشمند بود؟
پدر مهتاب مشغول چه بود؟
پدر مهتاب چه گفت؟

نکته ی دستوری:

مدرسه ای که مهتاب به آنجا رفته بود

۶. مانند نمونه بنویسید.

خانه قشنگ است – خانه ای که قشنگ است

(۱) دختر خیلی درس می خواند.

(۲) پسر هندوانه می خورد.

(۳) بچه ها بازی می کنند.

(۴) پارک دریاچه ای دارد.

(۵) زن غذا می پزد.

۷. مانند نمونه بنویسید.

پسر درس می خواند. پسر برادر من است.
پسری که درس می خواند برادر من است.

- (۱) کتاب روی میز است. کتاب مال من است.
- (۲) اتومبیل جلوی خانه است. اتومبیل خیلی قشنگ است.
- (۳) بچه ها در حیاط بازی می کردند. بچه ها به خانه برگشتند.
- (۴) دختر خیلی کمک کرد. دختر اینجا نیست.
- (۵) زن دامن می خرد. همسایه ی ما است.

۸. جمله ها را مرتب کنید.

جالب - خواندم - ی - کتاب - که - بود.
به - در - ما - پسر - که - ی - کمک کرد - آمریکا
- زندگی می کند
در - است - همسایه ی - زن - که - ی - بیمارستان
- کار می کند - من

نکته ی دستوری:

تصور می کرد

۹. جمله های زیر را در گذشته بنویسید.

ما هر تابستان به روستا می رویم.
امروز من در کتابخانه کتاب می خوانم.
بچه ها در استخر شنا می کنند.
آنها از روی پل می گذرند.
مادر من در مغازه به لباس ها نگاه می کند.

۱۰. جمله ها را کامل کنید.

وقتی دوستم آنجا کار می کرد با من (تماس گرفتن)
وقتی وارد اتاق شدم، او روزنامه (خواندن)
وقتی خانه برگشتم، مادر من شام (درست کردن)
وقتی باران می بارید، آنها در پارک (گردش کردن)
چون همیشه دروغ می گفت، هیچ کس به او (باور نکردن)

درس دوم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

کشور - دوست دارم - خانواده ام - مایلی - سفر کنی

علی: آیا ... به سفر بروی؟

اسمر: بلی، سفر را خیلی....

علی: معمولاً کجا سفر می کنی؟

اسمر: معمولاً به ...های خارجی، گاهی هم به کوه و غیره

علی: دوست داری با که ... ؟

اسمر: وقتی که با ... سفر می کنم، بسیار جالب می شود.

۲. گوش کنید و در جای نقطه واژه ی مناسب را بنویسید.

۱. آن پسر ... خواهر دارد.

۲. این دختر ... برادر دارد.

۳. من امروز ... درس دارم.

۴. آن پارک ... کافه دارد.

۵. آن خانه ... اتاق خواب دارد.

۶. آن آپارتمان ... طبقه ای است.

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

می گویند - زبان - حیوانات - دسترس - بعدها - ترجمه شده است - شغال

اصل این کتاب هندی به ... سانسکریت است که در دوران ساسانیان، به فارسی آن روزگار کلیله و دمنه کتاب پندآمیزی است که در آن، حکایت های گوناگونی، بیشتر از زبان ... نقل شده است. نام این کتاب، از نام دو ...

با نام های "کلیله" و "دمنه" گرفته شده است. بخش بزرگی از این کتاب اختصاص به داستان این دو شغال دارد. ... که این کتاب به فرمان خسرو انوشیروان و به دست طبیبی به نام "برزویه" به زبان فارسی پهلوی ترجمه شده است که البته در حال حاضر این ترجمه در ... نیست. پس از اسلام، شخصی به نام "روزبه" آن را به عربی ترجمه کرد. این ترجمه ی عربی ... به زبان های فارسی، یونانی، روسی و آلمانی ترجمه شد.

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

نام این کتاب از کجا می آید؟

کلیله و دمنه چگونه کتابی است؟

این کتاب به کدام زبان ها ترجمه شده است؟

اصل این کتاب به چه زبانی است؟

۵. شناسنامه ی کتابی را که به تازگی خواندید کامل کنید.

نام کتاب: _____

نویسنده: _____

۶. از بین موضوعات زیر یکی را بنویسید و آن را به شکل یک کتاب در آورید.

خرگوش کم رو و روباه پررو
گنجشک فراموشکار
درختی که سکه ی طلا می داد
درخت خواب آلود

۷. به تصویر نگاه کنید و با استفاده از حروف اضافه ی زیر جای اشیا را توصیف کنید.

بالای - زیر - پشت - توی - روی - مقابل - نزدیک - میان

۸. جمله ها را کامل کنید.

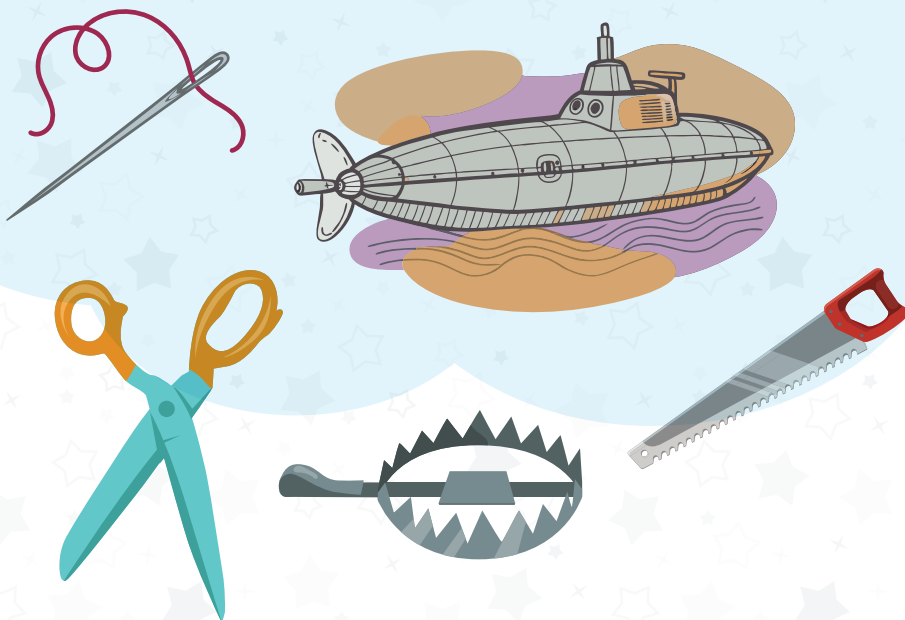
علی به صحبت معلم ... (گوش می کند، می شنود).
او دست و صورتش را با ... خشک می کند (صابون، حوله).
همه می دانند لباس ... باعث بیماری می شود (تمیز، کثیف).
... دیوارها را رنگ آمیزی می کند (قناد، نقاش).
... با چوب و میخ کمد می سازد (کفاش، نجار).

۹. در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

سوزن	اره	تله	زیردریایی	قیچی
------	-----	-----	-----------	------

انسان به وسیله ای برای برش زدن کاغذ و پارچه نیاز داشت. با اختراع ...
این نیاز برآورده شد. ... شبیه به چنگال خرچنگ است.
انسان برای بریدن چوب، ... را اختراع کرد که شبیه به خرطوم ... ماهی بود.
انسان برای شکار حیوانات، ... را ساخت که شبیه به گیاه حشره خوار بود.
انسان با دیدن ماهی ها، به فکر رفتن به زیر دریاها افتاد و ... را ساخت.
انسان برای دوختن، ... را اختراع کرد که شبیه به تیغ های جوجه تیغی است.

درس سوم

۱. با استفاده از پرسش های زیر با همکلاسی هایتان صحبت کنید.

شغل پدرت چیست؟

پدرت کجا کار می کند؟

پدرت روزی (هفته ای) چند ساعت کار می کند؟

پدرت ساعت چند به خانه برمی گردد؟

۲. گوش کنید و جمله ها را کامل کنید.

پدرت چه کار می کند؟

پدرم ... است.

او کجا کار می کند؟

او در ... کار می کند.

شغل برادرت چیست؟

او ... است.

او کجا کار می کند؟

او در ... کار می کند.

خواهرت چه کار می کند؟
خواهرم ... است.
او کجا کار می کند؟
او در ... کار می کند.

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

نفت خیز – گرانبهاترین – کشورهای – پرواز می کند – راه می روید –
مخلوط می کنند – عمیق- ساخته می شود

نفت یکی از ... نعمت ها، منابع زیرزمینی است که برای رفع بسیاری از نیازهای انسان به کار می رود. خوشبختانه از این نعمت بزرگ و ثروت عظیم در سرزمین ما فراوان یافت می شود.

امروزه نفت در دنیا اهمیت فراوانی یافته است. سوخت اتومبیلی که در آن سوار می شویم و تراکتوری که از آن در کارهای کشاورزی استفاده می کنیم از نفت گرفته شده است. کشتی هایی که در دریا حرکت می کنند، هواپیمایی که در آسمان ...، بیشتر ماشین ها و بعضی از کارخانه ها با مواد نفتی کار می کنند. از آن گذشته صدها ماده ی دیگر از نفت به دست می آید. بسیاری از وسایل پلاستیکی مانند بطری، لوله، انواع اسباب بازی، کفپوش اتاق و چیزهای دیگر از مواد نفتی

وقتی که روی جاده ها و خیابان های آسفالت شده ...، هیچ فکر می کنید که آنچه در زیر پای شما است، با ماده ی نفتی ساخته شده است؟ آنچه در آسفالت به کار می رود قیر است. قیر ماده ی سیاه رنگی است که از نفت خام به دست می آید. آن را با شن و ماسه ... و بر سطح جاده ها و خیابان ها می ریزند و می کوبند با فشار می دهند تا پوشش سختی درست شود.

نفت را از کجا به دست می آورند؟ در بعضی از نقاط زمین به خصوص در اعماق آن نفت به مقدار فراوان یافته می شود. برای استخراج آن چاه های ... حفر می کنند. نفت خام را که از چاه استخراج می شود در پالایشگاه تصفیه می کنند و مواد مختلف آن را جدا می سازند.

آذربایجان از سرزمین های ... جهان به شمار می رود و هر سال مقدار فراوانی از نفت آذربایجان به ... دیگر صادر می شود.

۴. کدام یک از جمله ها درست و کدام یک نادرست است؟

- (۱) سوخت اتومبیل ها و هواپیماها از نفت گرفته شده است. ☐
- (۲) بیشتر ماشین ها و همه ی کارخانه ها بامواد نفتی کار می کنند. ☐
- (۳) آنچه در آسفالت به کار می رود نفت است. ☐
- (۴) برای استخراج نفت چاه های عمیق حفر می کنند. ☐
- (۵) نفت خام را که از آسفالت استخراج می شود در پالایشگاه تصفیه می کنند. ☐

نکته:

کارخانه - کار+خانه
رودخانه - رود+خانه

۵. به واژه های زیر "خانه" اضافه کنید و معنی آن ها را پیدا کنید.

کتاب

موتور

چاپ

آشپز

قهوه

واژه آموزی:

پالایشگاه - گاه

۶. واژه ها و جمله های مناسب را به هم وصل کنید.

آزمایشگاه	جایی که در آن دانش می آموزند
نمایشگاه	جایی که در آن پژوهش انجام می دهد
پژوهشگاه	جایی که در آن آموزش می دهند
آموزشگاه	جایی که چیزی را در آن به نمایش می گذارند
دانشگاه	جایی که در آن محل آزمایش می کنند

نکته ی دستوری:

نفت خام را که از چاه استخراج می شود در پالایشگاه تصفیه می کنند.
نفت خام را در پالایشگاه تصفیه می کنند
نفت خام را که از چاه استخراج می شود

۷. مانند نمونه بنویسید.

پولی را پدرم داد. آن را گرفتم.
پولی را که پدرم داد گرفتم.

- (۱) احمد کتابی را خواند. او آن را به من داد.
- (۲) علی کفشی را پوشیده است. علی آن را دیروز خریده بود.
- (۳) ما غذایی را خوردیم. مادرم آن را پخته بود.
- (۴) پدرم اتومبیلی را فروخت. پدرم آن را تازه خریده بود.
- (۵) آنها خانه ای را تمیز می کنند. آنها آن را اجاره کرده اند.

۸. بخش های مناسب را به هم وصل کنید و واژه ی جدید بسازید.

نفت	بها
گران	زمین
هوا	پوش
زیر	خیز
کف	زمین
سر	پیما

۹. مفرد واژه های زیر را پیدا کنید.

منابع	ماده
مواد	نوع
وسایل	عمق
اعماق	وسیله
انواع	منبع

۱۰. واژه های زیر را در جای مناسب بنویسید.

چوب، گرم کردن، نفت، گاز، حمل و نقل، بنزین، گازوئیل، زغال سنگ

استفاده از سوخت									
					پختن غذا				

درس چهارم

۱. گفتگو را بخوانید.

احمد: مادر بابا کجا است؟

مادر: بابا دارد با آچار پیچ گوشتی رادیوی خانه را که خراب شده است خراب تر می کند.

احمد: بابا چه کردید؟ حالا از خودتان راضی هستید؟

بابا: اگر بتوانم رادیو را درست کنم بلی!

بابا مدتی دل و روده ی رادیو را هم زد و بعد رفت تا خرید کند. وقتی برگشت مادر گفت آفرین مرد! من به وجودت افتخار می کنم و از تو راضی ام. فکر نمی کردم بتوانی رادیو را درست کنی. امشب می توانم دوباره قصه ی شب را گوش کنم.

بابا: من چیزی نکردم.

احمد: وقتی تو از خانه بیرون رفتی رادیو را بردم سر کوچه دادم تعمیرکار آن را درست کند.

واژه نامه

دل و روده – اجزای درونی، قسمت های درونی
هم زدن – مخلوط کردن
تعمیرکار – کسی که وسیله ی خراب را تعمیر می کند
آچار پیچ گوشتی – آچاری که با آن پیچ ها را باز و بسته می کنند

۲. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

شروع می کنید - مرمت کنید - حدود - طول می کشد

زینب: می توانید سقف را ...؟

تعمیرکار: بلی، ولی دو هفته....

زینب: هزینه ی تعمیر چقدر می شود؟

تعمیرکار: پانصد منات

زینب: کی ...؟

تعمیرکار: از فردا شروع می کنم.

زینب: تعمیر چقدر طول می کشد؟

تعمیرکار: ... یک هفته

۳. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۱) وقتی چیزی را در خانه خراب می کنید چه کار می کنید؟

(۲) آیا می توانید چیزی را تعمیر کنید؟

واژه سازی:

تعمیرکار - کار

۴. به واژه های زیر "کار" اضافه کنید و معنی آنها را پیدا کنید.

جوش - خدمت - جودو - فلز - کاراته

۵. واژه های زیر را بخوانید و یاد بگیرید.

واژه نامه

جوشکار - تعمیرکار - راننده - خیاط - چلنگر - نجار - مترجم -
آهنگساز - چاپچی - پذیرشگر - گزارشگر - نویسنده - دامپزشک
- پرستار - طراح - کارخانه دار - کارگر - کشاورز - بنا

۶. وسایل زیر را با توجه به جدول طبقه بندی کنید.

تعمیرکار	خیاط	بنا

آجر، سوزن، اره، میخ، بتن، نردبان،
نخ، چکش، مته، سنگ، سیمان، چرم،
پیچ گوشتی، گیره

۷. آیا می دانید شخص های زیر چه کاری را انجام می دهند؟

دامپزشک

مترجم

کشاورز

۸. در جای نقطه ها گزینه ی مناسب را بنویسید.

- (۱) خلبان ... را به پرواز در می آورد (هواپیما، کشتی)
- (۲) راننده کامیون را ... (تعمیر می کند، رانندگی می کند)
- (۳) دایه از بچه ها ... (پذیرایی می کند، محافظت می کند)
- (۴) وکیل از حقوق مردم ... (دفاع می کند، کمک می کند)
- (۵) خیاط لباس را ... (می فروشد، می دوزد)

۹. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

۱. منزل ما در طبقه ی ... است.
۲. خانه ی ... مال ما است.
۳. اتومبیل ... فرسوده است.
۴. اسم دانشجوی ... احمد است.
۵. او روی صندلی ... نشسته است.

۱۰. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

آجر – مسئولیت – ابزارهایی – ساختن – کار می کنند

خانواده ی علی از خانه شان که در حال ساخت است، بازدید می کند. برای ... این خانه گروهی از افراد مختلف با یکدیگر.... هر یک از این افراد ... انجام دادن کاری را به عهده دارد. آنها برای آسان تر شدن کارها از ابزارهای مختلف استفاده می کنند.

یکی از کارگران
یک فرغون پر از
... را با استفاده از
تخته بالا می برد.
در ساختمان سازی
از ... مانند کلنگ
(برای کندن زمین)
و بیل (برای جابه
جا کردن خاک)
استفاده می شود.

۱۱. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

خانواده ی علی از چه چیزی بازدید می کنند؟
کارگران برای آسان تر شدن کار چه می کنند؟
کارگران در ساختمان سازی از چه ابزارهایی استفاده می کنند؟

۱۲. به تصویرها نگاه کنید و تصویرها و فعل های مناسب را بگویید.

درس پنجم

۱. گفتگو را بخوانید.

بابک: سلام دکتر.

دکتر: سلام، همان طور که قبلاً به شما گفتم شما هیچ مشکلی ندارید.

بابک: چرا خواب بد می بینم؟

دکتر: تا آنجا که من می دانم خواب خیلی بد نمی بینی. درست می گویم؟

بابک: من اصلاً خواب نمی بینم. انگار یکی صدایم می زد. تا آن صدا را می شنوم

از خواب می پرسم. جالب این است که بعدش هیچ چیز یادم نمی آید.

دکتر: من دیروز با چند تا از متخصص های دیگر هم جلسه ی مشاوره داشتم.

باهم به یک نتیجه رسیدیم. به نظر ما بهترین کار هپنوتیزم است.

بابک: من حرفی ندارم. حاضرم.

دکتر: عالی است. از فردا شروع می کنیم.

نکته ی دستوری:

صدایم می زند – مرا صدا می زند

۲. مانند نمونه بازنویسی کنید.

او دیروز مرا بیدار کرد - او دیروز بیدارم کرد

- (۱) من آنها را ترجمه کرده ام.
- (۲) ما تو را دوست داریم.
- (۳) سگ او را گاز گرفت.
- (۴) ما شما را به خانه مان دعوت می کنیم.
- (۵) خانه ی ما کثیف بود. ما آن را تمیز کردیم.

۳. کدام یک از توصیه های زیر مفید نیست؟

- (۱) غذاهای سالم خوردن
- (۲) زیاد شیرینی خوردن
- (۳) توصیه های پزشکی را دنبال نکردن
- (۴) مایعات خوردن
- (۵) بطور منظم چکاپ کردن

۴. آیا می توانید بگویید کار آنها چیست؟

دندان پزشک

چشم پزشک

روان پزشک

پرستار

۵. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

شهر باکو ... آذربایجان است. این شهر بزرگ ترین و ... شهر کشور ما است. شهر باکو در کنار ... خزر قرار دارد. شهر باکو ... توریستی زیبا و ... تاریخی بسیاری دارد. این شهر بزرگ ترین شهر منطقه ی قفقاز شهر ما همچنین یکی از مناطق ... جهان به شمار می رود. ... بین المللی حیدر علی اف در بیست کیلومتری شهر باکو است. شهر باکو ... در حدود ۲۱۴۰ کیلومتر مربع دارد.

۶. مانند نمونه بازنویسی کنید.

او آن را پاک کرد – او پاکش کرد

- (۱) من آنها را ترجمه کرده ام.
- (۲) ما تو را دوست داریم.
- (۳) سگ او را گاز گرفت.
- (۴) ما شما را به خانه مان دعوت می کنیم.
- (۵) خانه ی ما کثیف بود. ما آن را تمیز کردیم.

۷. متن زیر را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

به پایان می رسند - منابع - مصرف می کنیم - خنک - رفت و آمد

ما هر روز برای گرم یا ... کردن خانه، پختن غذا، ... با اتوبوس یا وسیله ی شخصی و انجام دادن کارهای دیگر، مقدار زیادی انرژی را به شکل های گوناگون هر یک از این انرژی ها از منابع گوناگون انرژی به دست می آیند.

سوخت ها یکی از این منابع انرژی هستند که با سوختن، انرژی گرمایی تولید می کنند. مقدار سوخت ها کم است و آنها روزی پس باید از مصرف بیجای سوخت خودداری کنیم و با انجام دادن کارهای درست، ... انرژی را حفظ کنیم.

همه ی ما روزانه کارهای گوناگونی انجام می دهیم، درس خواندن، ورزش کردن، ماهی گیری، کاشت و برداشت محصول از جمله ی آنها است. برای انجام دادن این کارها و کارهای دیگر به انرژی نیاز داریم. ما برای انجام دادن کارهای خود از شکل های گوناگون انرژی استفاده می کنیم. همه ی اجسامی که حرکت می کنند انرژی دارند. به این انرژی، انرژی حرکتی می گویند.

۸. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

ما هر روز برای انجام دادن کارهایی چه چیزی مصرف می کنیم؟

این انرژی ها از کجا به دست می آید؟

ما چگونه می توانیم انرژی را حفظ کنیم؟

انرژی حرکتی چیست؟

۹. هریک از عکس های زیر چه محلی را نشان می دهد؟ درباره ی هریک از آنها چند سطر بنویسید.

واژه سازی:

شست و شو
رفت و آمد

۱۰. واژه های مناسب را به وسیله ی «و» به هم وصل کنید.

نقل	خرید
خورد	حمل
گو	داد
ستد	زد
فروش	گفت

درس ششم

۱. گفتگوی زیر را با واژه‌ی مناسب کامل کنید.

هفته‌ای - باشگاه - ورزش - چند - بسکتبال

علی: چه ... ی را دوست دارید؟
 لیلی: من ... را دوست دارم. تو چه ورزشی را دوست داری؟
 علی: من فوتبال دوست دارم.
 لیلی: هفته‌ای ... بار ورزش می‌کنی؟
 علی: ... دو یا سه بار.
 لیلی: کجا ورزش می‌کنی؟
 علی: در ... ورزشی.

۲. واژه‌های زیر را طبقه‌بندی کنید.

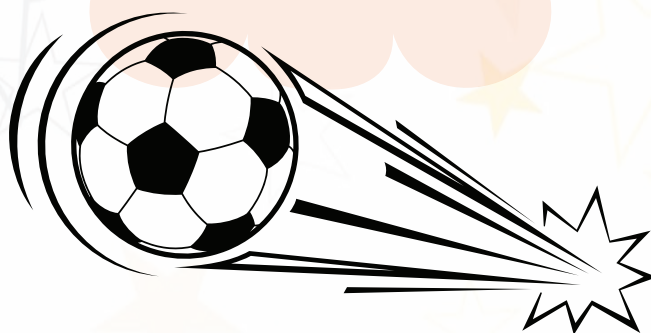
ورزش‌های گروهی	ورزش‌های تک نفره

بولینگ، والیبال،
 فوتبال، شمشیربازی،
 بیس بال، تنیس،
 هاکی، کشتی،
 بسکتبال، مشت زنی،
 راگبی، وزنه برداری،
 دو میدانی

۳. برای فوتبال شبکه ی معنایی بسازید.

	فوتبال		

۴. گوش کنید و به پرسش ها پاسخ دهید.

احمد امروز به باشگاه ورزشی می رود. باشگاه ورزشی از خانه ی آنها دور است. احمد به آنجا با اتوبوس می رود. احمد هفته ای سه بار در آنجا فوتبال تمرین می کند. بعد از ورزش او به خانه برمی گردد و شام می خورد. آخر هفته او به باشگاه نمی رود گردش می کند.

۱. احمد کجا ورزش می کند؟

۲. احمد مشغول چه نوع ورزشی است؟

۳. او هفته ای چند بار به باشگاه می رود؟

۴. او بعد از ورزش چه می کند؟

۵. آیا او آخر هفته به باشگاه می رود؟

۵. پرسش های زیر را بخوانید و نظر خود را بگویید.

کدام ورزش سخت تر است؟

کدام ورزش خطرناک است؟

۶. مانند نمونه جمله ها را بازنویسی کنید.

وقتی شش سال داشتم به مدرسه رفتم – در شش سالگی به مدرسه رفتم.

- (۱) وقتی پنج سال داشت کاراته را شروع کرد.
- (۲) وقتی نود سال داشت درگذشت.
- (۳) وقتی بیست سال داشت به ایران رفت.
- (۴) وقتی بیست و نه سال داشت ازدواج کرد.

درس هفتم

۱. گفتگوی زیر را با واژه های مناسب کامل کنید.

بعد از ظهر - صبح - استراحت می کنی - بیدار می شوی - شروع می شود - بر می گردی

علی: ساعت چند از خواب ...؟

لیلی: معمولاً ساعت هفت ...

از خواب بیدار می شوم.

علی: درسهایتان ساعت چند ...؟

لیلی: درسهایمان ساعت هشت و نیم

شروع می شود

علی: ساعت چند به خانه ...؟

لیلی: ساعت دو به خانه برمیگردم.

علی: ساعت چند نهار می خوری؟

لیلی: معمولاً ساعت دو

علی: روزی چند ساعت ...؟

لیلی: روزی یک ساعت.

۲. با توجه به جدول درباره ی کارهای روزانه ی خود صحبت کنید.

ساعت	کار
شش و نیم صبح	از خواب بیدار شدن
هفت صبح	صبحانه
هفت و نیم صبح	اتوبوس
هشت صبح	درس
دو بعد از ظهر	ناهار
چهار بعد از ظهر	استراحت
هشت شب	شام
ده شب	خوابیدن

۳. گوش کنید و جمله ها را کامل کنید.

- ببخشید، ساعت چند است؟
- ساعت ... است.
- وای ساعت ده دقیقه ... است.

- ببخشید، ساعت چند است؟
- ساعت ... است.
- وای، ساعت پنج دقیقه ... است.

- ببخشید، ساعت چند است؟
- ساعت ... است.
- فیلم کی شروع می شود؟
- ... دیگر

۴. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

رشد می کند - خواست - پرسیدند - برگ های - راهرو

در ... مدرسه چند گلدان شمعدانی به طور منظم چیده شده اند. تعدادی از بچه ها با مشاهده متوجه شدند که بعضی از شمعدانی ها به خوبی رشد کرده اند، در حالی که ... برخی دیگر زردرنگ و پژمرده اند. آنها در کلاس از معلم ... که چرا بعضی از شمعدانی ها رشد کمتری دارند. معلم از گروه ها ... که درباره ی این موضوع گفت و گو کنند. گروه ها پس از گفت و گو نظر خود را بیان کردند. خاک گلدان روی رشد شمعدانی اثر دارد. پس خاک آنها باهم تفاوت داشته است. هرچه بیشتر به گیاه آب بدهیم، بیشتر.... نور بر رشد گیاه اثر می گذارد، بنا بر این، برخی از گیاهان نور کافی نداشته اند.

۵. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

در راهرو مدرسه چه چیزی چیده شده است؟

بعضی از بچه ها متوجه چه چیزی شدند؟

بچه ها از معلم چه پرسیدند؟

معلم از گروه ها چه خواست؟

اگر به گیاه بیشتر از حد آب بدهیم، چه می شود؟

۶. واژه های هم
معنی را به هم وصل
کنید.

غلط	کر
سعی	کمک
ناشنوا	اولین
نخستین	اشتباه
یاری	کوشش

درس هشتم

۱. گفتگو را بخوانید.

مادر: خوب، نظرت چیست؟

دختر: راجع به چه؟

مادر: راجع به روز پنج شنبه. به نظرت

روز خوبی است؟

دختر: برای چه؟

مادر: دخترم، مثل اینکه اصلاً حواست

نیست؟ پدرت تماس گرفت و

گفت که پنج شنبه برای مسافرت

بهتر است. حالا تو نظرت چیست؟ برای پنج شنبه آماده ای؟

دختر: به این زودی؟

مادر: به کدام زودی عزیزم، چند روز بیشتر به باز شدن مدرسه ها نمانده.

دختر: باشد، هر چه شما بگویید.

۲. با استفاده از جدول کار هفتگی احمد را توصیف کنید.

روزهای هفته	صبح	بعد از ظهر	شب
شنبه	مدرسه	استراحت	تلویزیون
یک شنبه	مدرسه	باغ وحش	کتاب
دوشنبه	مدرسه	فوتبال	فیلم
سه شنبه	مدرسه	تئاتر	بازی
چهارشنبه	مدرسه	پارک	مهمانی
پنج شنبه	باشگاه	پیک نیک	شطرنج
جمعه	کوه	خانه	سینما

۳. با استفاده از واژه ها
کارهای هفتگی
خودتان را توصیف
کنید.

روز شنبه...

جمعه...

۴. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۱) آخر هفته ها معمولاً چه کار می کنید؟

(۲) آیا مایلید بعد از درس استراحت کنید یا درس بخوانید؟

(۳) دوست دارید برای تفریح به پارک بروید یا کوه؟

(۴) روز مناسب هفته ی شما کدام است؟ چرا؟

۵. راجع به مسایل زیر نظر خود را بگویید.

(۱) بهترین وقت برای استراحت.

(۲) بهترین ساعت برای ورزش.

(۳) پرمشغله ترین روز هفته.

(۴) بهترین روز برای تفریح.

۶. گوش کنید و جمله ها را کامل کنید.

می توانی به من
کمک کنی؟
چه شده؟
... درد می کند،
می توانی برایم ...
بخری؟
البته

قیمت این ... چند
است؟
هزار و پانصد منات
خیلی ... است، ...
ندارید؟
قیمت هایمان ...
است

چه میل دارید؟
یک فنجان قهوه
می خواهم.
یک چیز دیگری
...؟
نه، مرسی. ...
لطفاً

۷. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

تجزیه می کنند - خورشید - فواره ی - نمایان شدن - باران - رنگین کمان

در یک روز بارانی بعد از ... خورشید، رنگین
کمان زیبایی در آسمان تشکیل شد. دانش آموزان
که از دیدن ... خوشحال شده بودند، آن را به
یکدیگر نشان می دادند و درباره ی آن صحبت
می کردند.
بعضی از آنها می گفتند که نورهای رنگی مانند
رنگین کمان را در اطراف ... آب در بوستان هم
دیده اند. بعضی از آنها هم درباره ی رنگین کمان
سؤال هایی می کردند. مثلاً رنگین کمان چگونه
تشکیل می شود؟ و...

اگر پس از ... بلافاصله خورشید نمایان شود، نور آن به ذره های آب که هنوز در هوا
وجود دارند، می تابد. ذره های ریز آب، نور ... را به رنگ های سازنده ی آن ...،
یعنی رنگ های گوناگون نور خورشید را از هم جدا می کنند. در نتیجه رنگین کمان به
وجود می آید.

۸. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

دانش آموزان از چه خوشحال شده بودند؟

دانش آموزان درباره ی رنگین کمان چه سؤال هایی می کردند؟

رنگین کمان چگونه به وجود می آید؟

نکته ی دستوری:

اگر با مترو برویم، زودتر می رسیم.

۹. فعل های داخل پرانتز را در صورت مناسب بنویسید.

- (۱) اگر خوب (نگاه کردن) (لذت بردن).
- (۲) اگر کار (شروع شدن) همه (کمک کردن).
- (۳) اگر دانش آموزان خوب (گوش کردن) درس را (فهمیدن).
- (۴) اگر به مغازه (رفتن) برای خواهرم هدیه (خریدن).
- (۵) اگر او این متن را (ترجمه کردن) به من (دادن).

۱۰. جمله ها را مرتب کنید.

برسی - اگر - می توانی - به - عجله کنی - قطار
بلایت - کنسرت - ما - اگر - به - بگیریم - می رویم
باران - گردش - اگر - نمی توانیم - به - ما - بیارد - برویم
کلید - اگر - را - را - باز می کند - او - پیدا کند - در
دستهایت - مریض - تو - را - نشویی - می شوی - اگر

۱۱. گوش کنید و بگویید کدام گزینه درست است.

۱. اگر کارها را زودتر تمام کنم/تمام می کنم، به روستا بروم/میروم
۲. اگر اتومبیل ارزان تری پیدا کند/پیدا می کند، اتومبیل کهنه را می فروشد/بفروشد.
۳. اگر مسئله را حل می کنند/حل کنند، به تو بگویند/می گویند.
۴. اگر مرا دعوت می کنند/کنند، به مهمانی می روم/بروم.
۵. اگر فردا هوا خوب باشد/بباشد، حالش بهتر بشود/می شود.

۱۲. در جای نقطه ها حرف اضافه ی مناسب را بنویسید.

از - را - با - به

فیل گفت: می خواهم این درخت ... ریشه در آورم. گنجشک ... ناراضی گفت: فکر نکن ... تو می ترسم. اگر باز هم ما ... اذیت کنی، زورم ... به تو نشان می دهم!
فیل گفت: یعنی تو ... من قوی تر هستی؟
گنجشک برای پیدا کردن غذا ... لانه اش بیرون رفت.
صبح روز بعد، گنجشک زودتر ... خواب بیدار شد. او می خواست ... استفاده ... گیاهان، طنابی درست کند. یک سر طناب ... کنار درخت گذاشت و سر دیگر آن ... هر زحمتی که بود، نزدیک رودخانه برد.

گنجشک، طناب ... به او نشان داد و گفت: این سر طناب ... خرطومت بگیر.
گنجشک ... صدای بلند گفت: اهای تمساح تنبل! اگر راست می گویی بیا ... هم مبارزه کنیم.

درس نهم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

روز – سپتامبر – چطور – ماه – هنوز – هواپیما

علی: امروز چندم ... است؟

لیلی: امروز بیست و پنجم ... است.

علی: تو کی می روی؟

لیلی: سه ... دیگر

علی: ... می روی؟

لیلی: می خواهم با ... بروم، اما ... بلیت نگرفته ام.

۲. درباره ی پرسش های زیر گفتگو کنید.

امروز چندم ماه است؟

امروز چه کار می کنید؟

دیروز چندم ماه بود؟

دیروز چه کار می کردید؟

فردا چندم ماه است؟

فردا چه کار می کنید؟

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

مشکلات – زلزله – سازمان – می سازند – هدف های – آسیب دیده – سرمایه ی

می دانیم که کودکان ... اصلی هر کشورند. آنها آینده ی کشور خود را ... و سبب پیشرفت آن می شوند. اما وقتی در کشوری جنگ می شود یا سیل به راه می افتد یا ... می آید کودکان بیشتر از همه صدمه می بینند. زیرا نمی توانند به تنهایی با رنج ها و ... مبارزه کنند. برای کمک به این کودکان ...

سازمانهایی گوناگونی به وجود آمده اند که معروف ترین آنها یونیسف نام دارد. یونیسف یک ... جهانی وابسته به سازمان ملل متحد است که به همه ی کودکان دنیا و والدین آنها کمک می کند. خوب است بدانید که سازمان ملل متحد در زمان جنگ جهانی اول برای کمک به مردم و جلوگیری از جنگ به وجود آمد. یکی از ... این سازمان گسترش صلح و دوستی بین ملت ها است. همکاری برای نابودی فقر، بیماری و بی سوادی هم از هدف های دیگر سازمان ملل متحد است.

یکی دیگر از سازمان های مهم وابسته به سازمان ملل متحد یونسکو نام دارد. یونسکو یک سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی است.

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

چرا کودکان سرمایه اصلی هر کشورند؟

وقتی یک حادثه ای پیش می آید چرا کودکان بیشتر از همه صدمه می بینند؟

سازمان ملل متحد کی و برای چه به وجود آمد؟

۵. به واژه های زیر «هم» اضافه کنید و برای هر یک از آنها یک جمله بگویید.

کار

فکر

دست

سال

خانه

۶. در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

هم راز، هم کلاس، هم گروه، هم شهری، هم اندازه

۱) کسانی که یک راز مشترک دارند... هستند.

۲) کسانی که یک گروه مشترک دارند... هستند.

۳) کسانی که یک کلاس مشترک دارند... هستند.

۴) کسانی که در یک شهر زندگی می کنند... هستند.

۵) چیزهایی که اندازه ی یکسان دارند... هستند.

۷. فعل های داخل پرانتز را با شکل درست بنویسید.

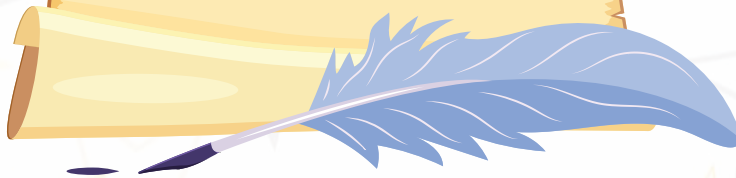

چون هوا سرد است، آنها نمی توانند از روستا (برگشتن).
تو می توانی (پیانو زدن)
چون خسته است نمی تواند (کار کردن)
او نمی تواند قلمش را (پیدا کردن)
بعضی از آدم ها می توانند خارج از کشور (زندگی کردن)

۸. شعر زیر را بخوانید.

میازار موری که دانه کش است
چه خوش گفت فردوسی پاک زاد
که رحمت بر آن تربت پاک باد
میازار موری که دانه کش است
که جان دارد و جان شیرین خوش است
مزن بر سر ناتوان دست زور
که روزی درافتی به پایش چو مور
گرفتم ز تو ناتوان تر بسی است
تواناتر از تو، هم آخر کسی است
خدا را بر آن بنده بخشایش است
که خلق از وجودش در آسایش است
سعدی

درس دهم

۱. گفتگوی زیر را با واژه های مناسب کامل کنید.

کار می کند - می روید - زندگی می کند - تعطیلات - روستا

علی: پدربزرگت کجا ...؟

لیلی: پدربزرگم در ... زندگی می کند.

علی: پدربزرگت در روستا چه ...؟

لیلی: پدربزرگم باغبان است.

علی: آیا شما به روستا ...؟

لیلی: بله. معمولاً آخر هفته ها و در ...

من با پدر و مادرم به خانه ی

پدربزرگم می روم.

۲. به پرسش های زیر پاسخ دهید:

شما کجا زندگی می کنید: در روستا یا در شهر؟

به نظر شما کدام یک بهتر است: زندگی شهری یا روستایی؟ چرا؟

چه تفاوت هایی بین شهر و روستا وجود دارد؟

۳. گوش کنید و در جای نقطه واژه ی مناسب را بنویسید.

احمد ... مرکز شهر زندگی می کند. او با خانواده اش در یک آپارتمان ... زندگی می کند. او هر روز با ... به مدرسه می رود. آخر هفته ها او با پدر یا مادرش به سینما یا ... می رود، گاهی با دوستانش در کنار دریای خزر ... او ... در شهر را خیلی دوست دارد.

زهره در یک ... زیبا زندگی می‌کند. او با پدر بزرگ و مادر بزرگش در یک خانه ی بزرگ زندگی می‌کند. او هر روز ... از خواب بیدار می‌شود. بعد از ... او در ... به مادر بزرگ و پدر بزرگش کمک می‌کند: ... غذا می‌دهد، درختان میوه را زهره زندگی در روستا را خیلی دوست دارد.

۴. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

شسته می‌شود - مورد نیاز - آب تنی - هواپیما - کمین - تفریح

اگر روزی با ... از بالای جنگل بگذری، فرشی سبز، زیبا و گسترده می‌بینی که گاه صدها کیلومتر از زمین را پوشانده است. در این جنگل ها چه می‌گذرد، نمی‌دانیم. شاید پلنگی بر شاخه ی درخت در ... نشسته باشد، شاید میمون های بازیگوش بر شاخه ها مشغول بازی باشند. شاید فیل ها و کرگدان ها مشغول ... در رودخانه ای باشند که از جنگل می‌گذرد. شاید هم در حاشیه ی جنگل خانواده هایی سرگرم ... و استراحت باشند. اگر جنگل نبود چه می‌شد؟ شاید بگوئید معلوم است دیگر میز و صندلی، تخت خواب و کمد، در و پنجره، کاغذ، خانه های جنگلی، قایق و کشتی و هزاران وسیله ی چوبی دیگر نبود. اما این ها استفاده های مستقیم از جنگل است. اگر جنگل نباشد، اکسیژن ... انسان فراهم نمی‌شود و مواد سمی هوا از بین نمی‌رود. اگر جنگل نباشد خاک با باران ... و از بین می‌رود. بادهای تند که می‌وزند ممکن است همه چیز را ویران کنند. پس باید جنگل ها را حفظ کنیم.

۵. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

اگر از بالای جنگلی بگذریم چه چیزهایی را می توانیم ببینیم؟

آیا می دانیم در این جنگل ها چه می گذرد؟

اگر جنگل نبود چه می شد؟

به نظر شما چگونه می توانیم جنگل را حفظ کنیم؟

۶. جمله های زیر را بخوانید و به ترتیب شماره گذاری کنید.

چند قدم که رفت، دید کودکی دارد زمین را نگاه می کند.

در راه مقداری پول پیدا کرد.

پسر گفت پولم را گم کرده ام.

رضا از دبستان به خانه می رفت.

پرسید دنبال چیزی می گردی؟

پسر از او تشکر کرد.

رضا گفت: نشانی آن را بده. با دادن نشانی

رضا پول را به پسر داد.

درس یازدهم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

باید – پرسش ها – گروهی – استفاده کرده اید

معلم: شما امروز باید ... کار کنید.

دانش آموز: چطور می کنیم؟

معلم: آیا تاکنون از یک کتاب به طور مشترک ...؟

دانش آموز: ما ... چه کار کنیم؟

معلم: شما باید به ... پاسخ دهید. شما می توانید به یکدیگر کمک کنید.

نکته ی دستوری:

من می روم – من باید بروم

۲. فعل های داخل پرانتز را با شکل مناسب بازنویسی کنید.

من امشب باید او را (دیدن)

شما باید با دقت (گوش کردن)

ما باید انرژی کم تر (مصرف کردن)

آنها باید در خانه (ماندن)

تو باید رانندگی (یاد گرفتن)

۳. گوش کنید و بگویید کدام گزینه درست است؟

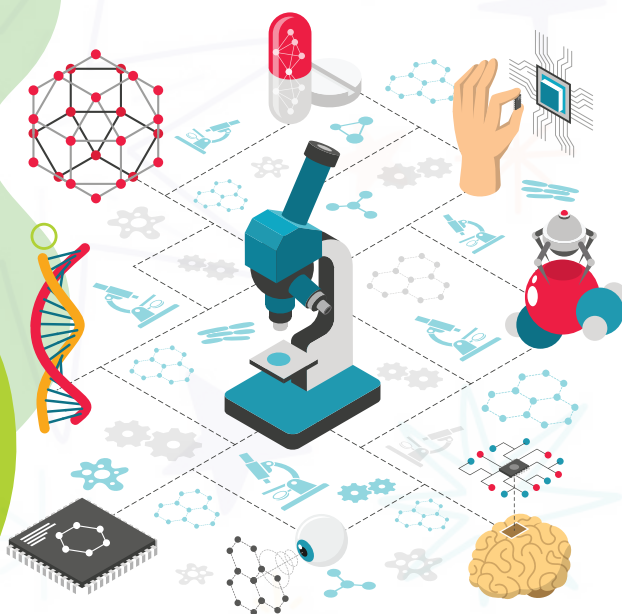

شما باید به قطار برسید/می رسید
بچه باید غذا می خورد/بخورد
ما باید شهر را ترک می کنیم/ترک کنیم
شما باید جواب سؤال را از معلم می پرسید/بپرسید
تو باید پیش پزشک بروی/می روی

۴. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

می رسد - بزرگ ترین - اتو کردن - مفید - رشته های

فناوری نانو یکی از ... فناوری های قرن ۲۱ است. هدف اصلی این فناوری "تولید" و "کنترل ویژگی های مواد" در ابعاد نانومتر است. چون مواد وقتی در مقیاس نانومتر تولید می شوند، ویژگی های متفاوتی دارند، مثلاً روغنی که با فناوری نانو تولید شده، بر خلاف روغن های معمولی برای سلامتی بسیار ... است.

تا به حال وسایل زیادی با این

فناوری ساخته شده و هر روز هم

خبر های جدیدی مثل تولید شیشه هایی که هیچ وقت لک نمی گیرد و در برابر آتش مقاوم هستند، یا لباس هایی که خیس و کثیف نمی شوند و نیازی به ... ندارند. اصلی ترین کاربردهای این فناوری در ... پزشکی، الکترونیک، صنعت فضایی و محیط زیست هستند.

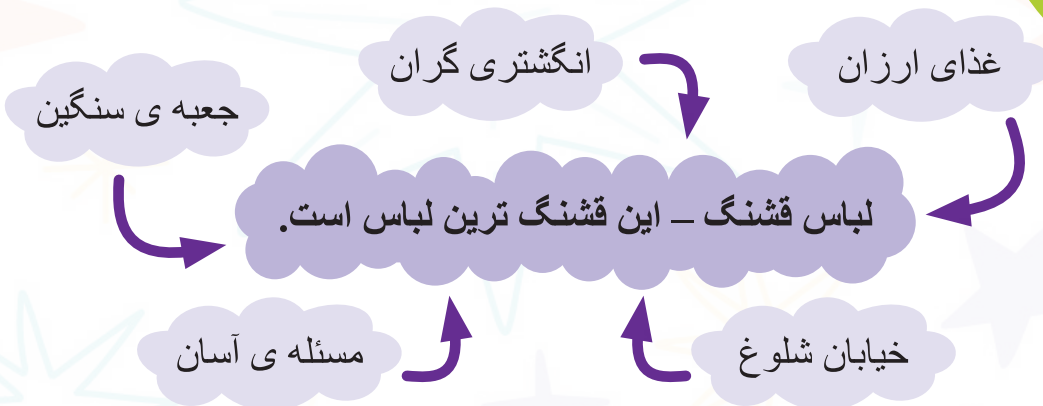
۵. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

هدف اصلی فناوری نانو چیست؟

فناوری نانو چه ویژگی هایی دارد؟

این فناوری در کدام رشته ها به کار می رود؟

۶. مانند نمونه بنویسید.

۷. جدول زیر را کامل کنید.

عادی	تفضیلی	عالی
نازک	نازک تر	نازک ترین
سبک		
نرم		
معروف		
خالی		
کوتاه		

۸. جمله ها را کامل کنید.

اتومبیل احمد کوچک است. او می خواهد اتومبیل (بزرگ) بخرد.
 این درخت بلند نیست. آن درخت از این درخت (بلند) است.
 صندلی من راحت نیست. آن یکی (راحت) است.
 حمید دانش آموز خوبی است. اما (خوب) دانش آموز کلاس ما او نیست.
 هوا امروز گرم است، اما دیروز (گرم) بود.

درس دوازدهم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

بیپچید - روبه روی - کجا - مستقیم

علی: ببخشید، ممکن است بگویید سوپرمارکت ... است؟
خانم رحیمی: مستقیم بروید، بعد دست راست....
علی: مستقیم بروم و بعد دست راست بیچم.
خانم رحیمی: بعد بیست متر ... بروید و آنجا یک ساختمان
می بینید. سوپرمارکت ... آن ساختمان است.
علی: تشکر می کنم.
خانم رحیمی: خواهش می کنم.

۲. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

— امروز به ... می آیی؟
— بلی، اما نمی دانم ... بیایم؟
— از کجا می آیی؟
— از ... می آیم.
— با چه وسیله ای می آیی؟
— می خواهم با ... بیایم.
— خوب، در ایستگاه سوم وقتی از اتوبوس پیاده شدی از آنجا رو به بانک
دویست متر ... برو، بعد دست ... بیچ و بیست متر هم مستقیم برو. یک ...
پانزده طبقه ای می بینی. منزل مادر ... دهم آن آپارتمان است.
— متشکرم، ساعت شش آنجا هستم.
— منتظر تو هستیم.

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

دوربین - ذهن - می بینند - دیدن - با شتاب

حواس ما به فهم و اندیشه ما کمک می کنند. حواس ما شاخک های احساس ما هستند. چشم های ما دو پنجره برای ... هستند. آنها مانند ... عکس و فیلم را در مغز ما ذخیره می کنند.

اگر دوربین را ... بچرخانیم، صحنه ها سریع عبور می کنند و چیزی ذخیره نمی شود، اما دیدن آرام و نگاه دقیق و متمرکز، باعث ذخیره ی صحنه های خوب در ... ما خواهد شد.

وقتی گلی را ببینیم و درباره ی آن اندیشه کنیم، تصویرهای گل زیبا در ذهن ما ذخیره می شود. بنا بر این چشم های ما دو نقطه نورانی و دو لنزند که به ما در ثبت صحنه ها، دیدنی ها و عجایب کمک می کنند. خیلی ها باران را ...، اما کم تر هستند کسانی که ببینند و آن را حس کنند. توجه کنید که دو دکمه ی سیاه می تواند نگاه آدم برفی را عوض کند.

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

حواس ما به چه چیزی کمک می کند؟

چشم های ما چه می کنند؟

ما چگونه می توانیم صحنه های خوب را در ذهن خود ذخیره کنیم؟

۵. واژه ی مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

هوایما از اتمبیل ... حرکت می کند (سریع تر - کند تر)
نور و گرمای زمین از ... است (خورشید - ماه)
گرم ترین فصل سال ... است (بهار - تابستان)
... حرکت را آسان تر می کند (چرخ - باد)
نور خورشید چیزهای ... را بیشتر می کند (روشن - تیره)

۶. متن زیر را بخوانید و آن را با ضرب المثل مناسب کامل کنید.

در سرزمینی بزرگ، حاکمی زندگی می کرد. روزی فرزندش بیمار شد. حاکم دستور داد برای او غذای مخصوص بپزند تا زودتر خوب شود. دو آشپز ماهر، مأمور این کار شدند. آن دو، پخت و پز را شروع کردند و تصمیم گرفتند یک آش خوش مزه بپزند، اما هنگام آشپزی، یک سره باهم بگومگو می کردند. آن دو در کار هم دخالت می کردند و به حرف هم دیگر گوش نمی دادند. آش که آماده شد، آن را برای فرزند حاکم بردند. فرزند حاکم تا آن را چشید، صورتش را درهم کشید و آش را کنار گذاشت. حاکم از این اتفاق، به شدت عصبانی شد، اما حکیم دانایی که طبیب فرزند حاکم بود، لبخندی زد و گفت:

جوینده یابنده است

قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود

آشپز که دو تا شد، آش یا شور می شود یا بی نمک

درس سیزدهم

۱. گفتگو را کامل کنید.

خوب - کجا - می روی - پنجشنبه

علی: امروز ... است؟
 لیلی: امروز پنجشنبه است.
 علی: آخر هفته ... می روید؟
 لیلی: اگر هوا ... باشد، به پیک نیک می رویم.
 علی: چه خوب! با که ...؟
 لیلی: با دوستانم

۲. گوش کنید و جدول را کامل کنید.

در تابستان هوا چطور می شود؟

در تابستان هوا گرم می شود.

در پاییز هوا چطور است؟

در پاییز هوا خنک است. باران هم می آید.

در زمستان هوا چطور است؟

در زمستان هوا سرد می شود، گاهی برف هم می آید.

در بهار هوا چطور است؟

در بهار هوا خنک است.

کدام فصل را دوست داری؟

من بهار را دوست دارم.

فصل	هوا
تابستان	
زمستان	
پاییز	
بهار	

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

نفس کشیدن – عمومی – محیط زیست – کمبود – جلوگیری

هرچه در اطراف شما وجود دارد و بر زندگی شما اثر می گذارد (مثل آب، هوا، خاک، خورشید، گیاهان و ...) ... نام دارد.

همه جانداران برای زنده ماندن به آب و هوای سالم نیاز دارند. جانداران برای ... به هوای سالم احتیاج دارند. سوخت ها، خودروها، کارخانه ها و هر چیزی که ماده ی آلوده در هوا پخش کند، از آلوده کننده های هوا به شمار می رود.

برای حفظ هوای سالم، ایجاد فضای سبز و ... از آلوده شدن هوا بسیار مهم است. با استفاده کردن از وسایل نقلیه ی ... و کاهش ترافیک به این طریق، کنترل وسایلی که سخت مصرف می کنند و انتقال کارخانه ها به بیرون از شهر می توان از آلوده شدن هوا جلوگیری کرد.

گیاهان برای رشد و زنده ماندن به آب سالم نیاز دارند.

○ جانداران برای شست و شو، آشامیدن، حرکت و رفت و آمد به آب سالم نیاز دارند. انسان ها نیز برای حمل و نقل، شست و شو، آشامیدن، تأمین غذا به آب سالم احتیاج دارند.

آب رودخانه ها و دریاها به وسیله ی زباله و انواع فاضلاب (خانگی، صنعتی و کشاورزی) آلوده می شوند. باید آب را درست و به اندازه مصرف کرد، زیرا خشکی و ... آب بر زندگی همه ی جانداران تأثیر می گذارد.

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

محیط زیست چیست؟

چرا به آب و هوای سالم نیاز داریم؟

چگونه می توان از آلوده شدن هوا جلوگیری کرد؟

نکته ی دستوری:

می توان ...فرستاد

۵. مانند نمونه بنویسید.

ما می توانیم هر چیزی را به هر رنگی نقاشی کنیم.
می توان هر چیزی را به هر رنگی نقاشی کرد.

- ۱) آنها می توانند این دژ را تسخیر کنند.
- ۲) ما می توانیم شور و شوق آنها را توصیف کنیم.
- ۳) ما می توانیم در کتابخانه درس بخوانیم.
- ۴) کودک نمی تواند از عهده ی این کار برآید.
- ۵) ما می توانیم در علم و صنعت پیشرفت کنیم.

نکته ی دستوری:

می توان ...جلوگیری کرد
باید...مصرف کرد

مقایسه کنید:

من می توانم جلوگیری کنم
تو می توانی جلوگیری کنی
او می تواند جلوگیری کند
می توان جلوگیری کرد
من باید مصرف کنم
تو باید مصرف کنی
او باید مصرف کند
باید مصرف کرد

۶. جمله های زیر را به صورت غیرشخصی بازنویسی کنید.

۱. ما می توانیم معنای شعرها را بفهمیم.
۲. او باید هر روز صبح روزنامه بخواند.
۳. آنها نمی توانند به تنهایی با رنج ها و مشکلات مبارزه کنند.
۴. من باید به زودی سفرم را آغاز کنم.
۵. ما با سعی و تلاش می توانیم به مقصود خود برسیم.

۷. مانند نمونه بنویسید.

ما باید کتاب ها را ترجمه کنیم – باید این کتاب ها را ترجمه کرد

- (۱) آنها نباید اشیای موزه را بفروشد.
- (۲) ما باید به دیگران کمک کنیم.
- (۳) شما نباید آنجا بمانید.
- (۴) بچه ها بعد از درس باید به خانه بروند.
- (۵) آنها باید با هواپیما مسافرت کنند.

۸. شما چگونه به پاکیزگی محیط کمک می کنید؟

برای پاکیزگی هوا...

برای پاکیزگی آب...

در مورد مصرف آب در منزل و مدرسه به چه نکته هایی توجه می کنید؟

در منزل...

در مدرسه...

۹. جمله های مناسب را به هم وصل کنید.

سوزاندن زباله ها	باعث جلوگیری از آلودگی هوا می شود
فاضلاب کشاورزی	دونیاز اصلی جانداران است
آب و هوای سالم	باعث آلودگی هوا می شود
استفاده از وسایل نقلیه ی عمومی	برای آشامیدن انسان مناسب نیست
آب رودخانه ها	از آلوده کننده های آب است

۱۰. برای هر یک از تصویرهای زیر سه جمله بنویسید.

درس چهاردهم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

سینما - نقشه - کار - فردا

علی: بیا بید ... به باغ وحش برویم.

لیلی: فردا ... دارم.

علی: بیا بید امروز به اپرا برویم.

لیلی: باشد.

علی: بیا بید پس فردا بعد از ظهر به ... برویم.

لیلی: بسیار خوب. امروز به اپرا می رویم، پس فردا به سینما. ... ی خوبی است!

۲. گوش کنید و جمله ها را کامل کنید.

دختر ... است

دختر ... است

کودک ... است

پسر ... پرت است

مرد ... است

پسر ... است

مرد ... است

زن ... است

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

درآمد – اسراف – گران قیمت – اضافی – دوختن

هر کس باید حساب درآمد و خرج خانواده ی خود را داشته باشد. نگهداری ... و خرج خانواده کاری درست و پسندیده است. باید کاری کرد که خرج خانواده کم تر از درآمد خانواده باشد. برای این کار لازم است همه ی افراد خانواده همکاری داشته باشند. زن می تواند با ... لباس برای خود و فرزندانش از خرج خانه کم کند. مرد نیز می تواند از خرج های ... خود کم کند و با کار بیشتر به درآمد خانواده بیفزاید.

پدر و مادر به فرزندان خود یاد دهند که از لباس و وسایل خود خوب نگهداری کنند. یکی از راه هایی که خرج خانواده را کم می کند، ... نکردن است. افراد خانواده باید از اسراف و زیاده روی دوری کنند. متأسفانه بعضی از مردم از روی همچشمی، بیشتر درآمد خود را برای خرید لباس های ... و چیزهای غیر لازم مصرف می کنند که این کار درست و پسندیده نیست و اسراف است.

چو دخلت نیست خرج آهسته تر کن
که می گویند، ملاحان سرودی
اگر باران به کوهستان نبارد
به سالی دجله گردد خشک رودی

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

نگهداری حساب درآمد و خرج خانواده چه فایده ای دارد؟

چرا نباید بیش از درآمدمان خرج کنیم؟

مرد و زن چگونه و از چه راه هایی به درآمد خانه می توانند کمک کنند؟

مقایسه کنید:

نکته ی دستوری:

باید ... داشته باشد

باید بروم – باید برویم
باید بروی – باید بروید
باید برود – باید بروند
باید داشته باشم – باید داشته باشیم
باید داشته باشی – باید داشته باشید
باید داشته باشد – باید داشته باشند

۵. فعل های داخل پرانتز را به صورت مناسب بنویسید.

(۱) او می خواهد خانه ای بزرگی (داشتن).

(۲) شما ممکن است او را (دیدن).

(۳) اگر می خواهی اتومبیل بخری باید پول (داشتن).

(۴) من خواستم مغازه را (فروختن).

(۵) ما باید این اتاق را تا فردا (تمیز کردن).

درس پانزدهم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

کی - کمی - دوستانم - لازم داریم

علی: من با ... به پارک می روم.

مادر: ... برمی گردی؟

علی: دو ساعت دیگر. اگر چیزی ... بگو بخرم.

مادر: دو کیلو شکر و ... میوه بخر.

۲. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

نیروبخش - سرما - ویتامین دار - رشد - مصرف

بدن ما به غذاهای مختلف نیاز دارد. غذا به ما نیرو می دهد و بدن ما را در برابر بیماری ها حفظ می کند. بعضی از غذاها به ما توانایی کار کردن می دهند، به همین دلیل به آنها غذاهای ... می گویند، نان، سیب زمینی، برنج، قند، روغن و شیرینی از این نوع غذاها هستند. این غذاها بدن ما را نیز در مقابل ...، گرم نگاه می دارند.

در فصل زمستان بدن ما به غذاهای نیروبخش، مانند خوراکی های شیرین، بیشتر احتیاج دارد. ولی باید توجه داشت که ... زیاد شیرینی در بدن به چربی تبدیل می شود و چربی زیاد هم برای سلامت بدن ضرر دارد. پس نباید در مصرف شیرینی و چربی زیاده روی کنیم.

بعضی از غذاها مانند گوشت، تخم مرغ و شیر موجب ... بدن می شوند، بنا براین افرادی که در حال رشد هستند، باید بیشتر از این غذاها مصرف کنند.

شاید نام ویتامین را شنیده باشید. بدن ما به ویتامین هم نیاز دارد. غذاهای ...، بدن ما را در برابر بیماری ها حفظ می کنند.

میوه ها و سبزی های تازه ویتامین فراوان دارند.

۳. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

غذا برای بدن ما چه فایده هایی دارد؟

غذاهای نیرو بخش کدامند؟

در فصل زمستان به چه نوع غذاهایی بیشتر داریم؟

ویتامین چه فایده ای برای بدن دارد؟

۴. به سؤال های زیر پاسخ بدهید.

۱) آیا می دانید برای حفظ بهداشت فردی، چه نکته هایی را باید رعایت کنیم؟

۲) آیا می دانید خوردن غذاهای متنوع چه فایده ای دارد؟

۵. گزینه ی مناسب را انتخاب کنید.

۱) کدام دسته از خوراکی های زیر مفید است؟
(الف) تخم مرغ، میوه، ماهی، شیر، گوشت و سبزیجات
(ب) نوشابه، شکلات، شیرینی، پفک و چیپس

۲) چه خوراکی هایی برای سلامتی دندان ضرر دارد؟
(الف) شکلات و شیرینی
(ب) میوه
(پ) سبزیجات

۳) چه کارهایی به سلامت شما کمک می کند؟
(الف) ورزش، خواب و استراحت به موقع
(ب) تند غذا خوردن، نامناسب نشستن، دویدن در خیابان

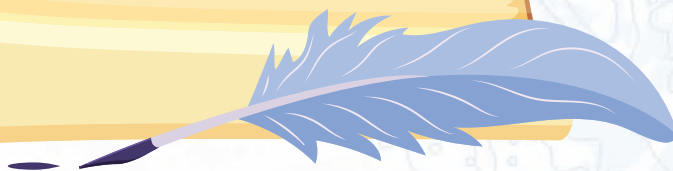
۶. شعر زیر را بخوانید و از حفظ کنید.

نتیجه ی حرف نشنیدن

گفت با جوجه مرغی هشیار
که ز پهلوی من مرو بکنار
گربه را ببین که دم علم کرده
گوش ها تیز و پشت خم کرده
چشم خود تا بهم زنی بردت
تا کله چرخ داده ای خوردت
جوجه گفتا که مادرم ترسوست
بخیالش که گربه هم لولوست
گربه حیوان خوش خط و خالیست
فکر آزار جوجه هرگز نیست
سه قدم دورتر شد از مادر
آمدش آنچه گفته بود بسر
گربه ناگاه از کمین برجست
گلوی جوجه را بدنجان خست
برگرفتش بچنگ و رفت چو باد
مرغ بیچاره در پیش افتاد
گربه از پیش و مرغ از دنبال
ناله ها کرد و زد بسی پر و بال
لیک چون گربه جوجه را بر بود
ناله ی مادرش ندارد سود

حبیب یغمایی

درس شانزدهم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

فنجان - ظرف - ممکن است

پروین: ... شکر دان را به من بدهی؟

علی: بفرمایید.

پروین: لطفاً، ممکن است ... خامه را به من بدهی؟

علی: بفرمایید.

علی: مادر جان، ممکن است یک ... قهوه به من بدهی؟

مادر: البته

۲. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

محبت آمیز - مناسب - بفرستند - اختلافی - پرورش می دهند

افراد خانواده باید نسبت به هم مهربان باشند و به یکدیگر احترام بگذارند. احترام پدر و مادر بر فرزندان واجب است. رفتار پدر و مادر نیز باید با فرزندان خود ... باشد. اگر پدر و مادر با فرزندان خود با محبت رفتار کنند، فرزندان در خانه احساس آرامش می کنند. یکی از وظایف مهم پدر و مادر در خانواده تربیت و تعلیم فرزندان است. پدر و مادر باید فرزندان خود را به مدرسه ... و وسایل تحصیل آنها را فراهم کنند. خانواده های خوب فرزندان سالم، باایمان و کار دان ... و هیچ وقت از تحصیل آنها غافل نمی شوند. افراد خانواده باید نسبت به همدیگر با گذشت باشند. اگر کارهای خانه به طور صحیح میان افراد خانواده تقسیم شود، مشکلی در خانواده ایجاد نمی شود. افراد خانواده باید با همکاری و همفکری یکدیگر راه حل های ... برای مشکلات زندگی پیدا کنند. اگر خدای نکرده میان زن و شوهر ... ایجاد شود، زن و شوهر باید باگذشت و دور از حضور فرزندان خود، در حل آن اختلاف بکوشند.

۳. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

پدر و مادر نسبت به فرزندان خود چه وظیفه ای دارند؟

اگر بخواهیم در بین افراد خانواده مشکلی پیش نیاید چه باید بکنیم؟

چه موقع فرزندان در خانواده احساس آرامش می کنند؟

۴. واژه های مرتبط را به هم وصل کنید.

زنگ	زحمت کش
هندوانه	بخشنده
دریای	وسیع
خداوند	تفریح
رفتگر	شیرین

۵. در جاهای خالی واژه ی مناسب را بنویسید.

پیاده‌رو- ماشین- دوچرخه- چراغ راهنما- پیچ- مسیر- خط عابر پیاده- احتیاط

در یک ... اجازه ندارید سبقت بگیرید، زیرا نمی توانید ماشین های مقابل را ببینید. قبل از اینکه از خیابان عبور کنید باید ابتدا در پشت ... توقف کنید. هنگام گذر از خیابان مطمئن ترین راه، رفتن از روی ... است. ... شما دو چرخ و یک فرمان دارد.

هنگام دوچرخه سواری باید با ... رانندگی کرد. موقعی که پیاده روی می کنید حتماً در ... حرکت کنید. وقتی می خواهید از خیابان عبور کنید باید ... برای عبور آزاد باشد. در خیابان تعداد زیادی ... در رفت و آمد هستند.

۶. بر اساس کلمات داده شده یکی از نامه های زیر را بنویسید.

نامه ای به یک هم کلاسی
نامه ای به برنامه ی کودک تلویزیون
نامه ی یک فرزند به خانواده اش
سلام و احوال پرسى
معرفى خودت
روشن کردن درخواستى که دارى
تشکر و خداحافظى
تاریخ و امضا
نشانی دقیق پستی
شماره ی تلفن خانه ی خودتان...

۷. باهم بخندیم.

مردى پیش چشم پزشک رفت و
گفت: آقای دکتر، من همه چیز را
دوتا می بینم، پزشک نگاهی به مرد
کرد و گفت: هر چهار نفر شما این
طور هستید؟

لطیفه ای که می دانید بازگو کنید.

درس هفدهم

۱. گفتگو را بخوانید.

شهباز: هوا بدجوری سرد شده.
زینب: بلی، مگر با ماشین نیامدی؟
شهباز: چرا... سر راه به تعمیرگاه رفتم. در تعمیرگاه ماشین ماندگار شد.
زینب: تا کی؟
شهباز: فردا عصر می گیرمش.
زینب: مشکل خاصی دارد؟
شهباز: نه، خرده کاری است. شاید لازم بشود مسافت زیادی طی کند.
خواستم از سالم بودن آن مطمئن بشوم. چند روزی باید به مسافرت بروم.
این مسافرت می شود گفت شغلی است، یعنی نمی شود نروم.

واژه نامه

بدجوری – خیلی
ماندگار شدن – ماندن
طی کردن – رفتن

۲. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

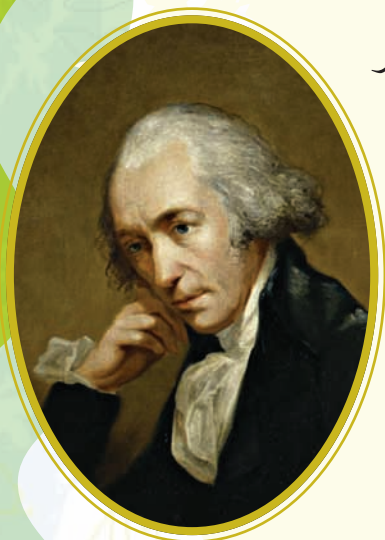
باران – اتوبوس – مدرسه – می روم

علی: چطوری به ... می روی؟
فرشته: من با ... می روم. تو چطور؟
علی: من با دوچرخه....
فرشته: آیا همیشه با دوچرخه می روی؟
علی: وقتی ... می آید با مترو می روم.

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

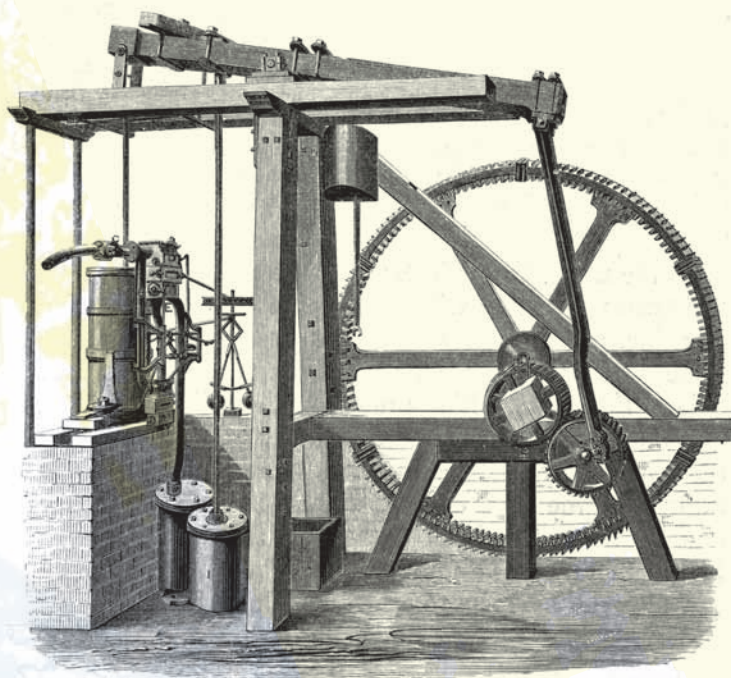

مسافرت – سرعت – کشاورزی – استفاده شد – اختراع کرد

در روزگاری نه چندان دور ... از شهری به شهر دیگر دشوار بود. مردم با اسب، شتر و یا با پای پیاده سفر می کردند. مسافرت به کندی انجام می گرفت. در حدود دویست سال قبل یک کارگر جوان و فعال به نام "جیمز وات" ماشین بخار را ... او هم کار می کرد و هم در دانشگاه مشغول تحصیل بود. وات به فکر افتاد تا از نیروی بخار برای به حرکت درآوردن موتورها هم استفاده کند. از ماشین اختراعی وات در تلمبه ها، روغن کشی، پارچه بافی، چوب بری و چاپ

پس از آن برای این که از ماشین اختراعی وات برای حمل و نقل هم استفاده شود، تلاش های زیاد به عمل آمد. سرانجام ماشینی ساخته شد که روی جاده ها به حرکت درآمد. سرعت این ماشین خیلی کم بود. به تدریج با تکمیل آن، ... و قدرت ماشین ها افزایش یافت.

اختراع ماشین در زندگی مردم اثر بزرگی به وجود آورد. مسافرت ها و حمل و نقل کالا ها آسان شد. اکنون سرعت حرکت وسایل نقلیه ماشینی مانند اتومبیل، قطار، هواپیما و کشتی فاصله ها را کم و شهرها را به هم نزدیک کرده است. باید دانست در حدود صد سال قبل "برادران رایت" با کوشش زیاد ماشینی ساختند که با بستن بال هایی بر روی آن به پرواز درآمد و مردم پرواز آنان را با هواپیما تماشا کردند.

کشاورزان در کارهای کشاورزی، تراکتور، کمباین، بذپاش و ده ها وسیله ی دیگر را به کار گرفته اند و در نتیجه محصول ... زیاد شده است. کارگران در کارخانه ها و کارگاه ها با ماشین های صنعتی بزرگ و کوچک کالاهای مورد نیاز مردم را تولید می کنند.

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

در زمان های قدیم مسافرت با چه دشواری هایی روبه رو بود؟

ماشین بخار را چه کسی اختراع کرد؟

اختراع ماشین برای مسافرت و حمل و نقل چه فایده هایی دارد؟

ماشین های کشاورزی در کار کشاورزی چه فایده هایی دارند؟

چه چیز فاصله ها را کم و شهرها را به هم نزدیک کرده است؟

۵. واژه های زیر را طبقه بندی کنید.

اکتشافات	اختراعات

چرخ خیاطی، برق، یخچال، میکرب، حصبه، دوچرخه، قاره ی آمریکا، تلفن، قطب شمال، رایانه، تلویزیون، الکل

۶. جمله های زیر به کدام واژه مربوط است؟

بوق	سرعت اتومبیل را زیاد می کند
پلاک اتومبیل	برای ایجاد حرکت نیرو تولید می کند
قالپاق	روی آن شماره ی اتومبیل را می نویسند
پدال گاز	صدایی است که برای اخطار به کار می رود
موتور	در وسط چرخ اتومبیل نصب می شود و روی مهره های چرخ را می پوشاند

نکته ی دستوری:

باعث...شدن – سبب ... شدن

۷. مانند نمونه بنویسید.

ریزش کوه باعث شد جاده بسته شود – ریزش کوه باعث بسته شدن جاده شد.

(۱) سردی هوا باعث شد پرستوها به جاهای گرم پرواز کنند.

(۲) آمدن پلیس باعث شد که جنایت کار فرار کند.

(۳) باران شدید باعث شد که جوجه ها خیس شوند.

درس هیجدهم

۱. گفتگورا با واژه های مناسب کامل کنید.

خواربارفروشی - صبح - کی - سر - درست می کند

علی: پدرت چه وقت ... کار می رود؟
 لیلی: ساعت هشت ... سر کار می رود.
 علی: مادرت ... به دانشگاه می رود؟
 لیلی: ساعت هشت و نیم صبح.
 علی: در خانواده ی شما چه کسی شام ...؟
 لیلی: معمولاً مادر شام درست می کند.
 علی: چه کسی به ... می رود؟
 لیلی: معمولاً برادرم

۲. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

امروز خانم احمدی پنج ... دارد. او می خواهد برای مهمانان ... درست کند، ولی می بیند که گوشت و تخم مرغ ندارد. او برای ... آنها به سوپرمارکت می رود. سوپرمارکت ... خانه ی او است. وقتی خانم کرجی وارد سوپرمارکت می شود از فروشنده جای گوشت را می پرسد و فروشنده جای گوشت را به او دو کیلو گوشت و یک ... تخم مرغ برمی دارد و پول آنها را ... و به خانه برمی گردد.

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

عمیق – خونریزی – کارگاه – می خواستیم – جمع شدن

رضا در یک ... نجاری کار می کرد. یک روز هنگام کار با ماشین نجاری دستش را برید. بریدگی ... بود و خون زیادی از محل بریدگی جاری شده بود. سرپرست کارگاه و کارگران، اطراف او ... و نمی دانستند چه باید بکنند. سرانجام او را به درمانگاه بردند. دکتر درمانگاه زود دست به کار شد و محل بریدگی را بست. دکتر گفت: من جلو ... را گرفتم و فعلاً خطر رفع شده است. وقتی دکتر نگرانی سرپرست کارگاه و کارگران را دید گفت: نگران نباشید به خیر گذشت، اگر او را دیر به درمانگاه می آوردید، شاید کار از کار می گذشت. شما باید در کارگاه جلو خونریزی او را می گرفتید.

سرپرست کارگاه گفت: ما ... به رضا کمک کنیم، ولی نمی دانستیم چه بکنیم. ما از نجاری سر رشته داریم، اما از معالجه که سر رشته نداریم. دکتر گفت: آنچه ابتدا من انجام دادم یک کار موقت بود تا خونریزی بند بیاید. به این کارها کمک های اولیه می گویند. آشنا شدن با کمک های اولیه لازم است و هر کس باید آن را یاد بگیرد. چون حادثه هیچ وقت خبر نمی کند و وقتی حادثه پیش می آید، ممکن است دکتر به موقع نرسد. کمک های اولیه برای این است که بیمار حالش بدتر نشود، تا دکتر برسد. در کارگاه ها هم باید جعبه های کمک های اولیه باشد و افراد کارگاه طرز استفاده از وسایل آن را بدانند.

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

در کارگاه برای رضا چه اتفاقی افتاد؟
وقتی رضا را به درمانگاه بردند دکتر چه کرد؟
کارهایی که ابتدا دکتر کرد تا خونریزی بند بیاید چه نام داشت؟
چرا هر کس باید این کارها را یاد بگیرد؟
در هر کارگاه برای کمک به افراد آسیب دیده چه وسایلی باید موجود باشد؟

۵. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۱) وقتی بیمارید چه می کنید؟

(۲) کمک های اولیه چیست؟

(۳) آیا در خانه کیف کمک های اولیه دارید؟

(۴) در کیف کمک های اولیه نخست به چه نیاز داریم؟

(۵) آیا در داروخانه از داروخانه چی مشورت می گیرید؟

نکته ی دستوری:

اگر می آوردید...

اگر با اتوبوس برویم، زودتر می رسیم – اگر با اتوبوس می رفتیم، زودتر می رسیدیم.

جمله های زیر را در گذشته بنویسید:

اگر فردا او را ببینم، این خبر را به او می رسانم.

اگر به مسافرت برویم، در هتل می مانیم.

اگر کودک بموقع غذا بخورد، مریض نمی شود.

اگر آن مرد اتومبیلش را بفروشد، اتومبیل جدیدی می خرد.

اگر برق را قطع کنند، کارهایمان را تمام نمی کنیم.

۶. جمله ها را کامل کنید.

من جواب این مسئله را نمی دانم.
اگر می دانستم...

من کلید ندارم.
اگر من کلید....

او به انگلیسی حرف نمی زند.
اگر او به انگلیسی....

ما به تئاتر رفتیم.
اگر ما به تئاتر...

اتوبوس به سرعت حرکت کرد.
اگر اتوبوس به سرعت...

آنها امتحان دادند.
اگر آنها امتحان...

درس نوزدهم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

آفتابی - بارانی - حرارت - شهر

علی: هوای آن ... چطور است؟

دوستش: هوای آن شهر ... است.

علی: هوای باکو چطور است؟

دوستش: سرد و ... است.

علی: درجه حرارت هوا چند است؟

دوستش: درجه ... بیست درجه است.

۲. گوش کنید و به پرسش پاسخ دهید.

زینب امروز دیر از خانه بیرون رفته است. او همیشه توی کیفش تلفن همراه، قلم، مبلغی پول، کلید می گذارد. او در اتوبوس متوجه می شود که کلید را در خانه جا گذاشته است.

پرسش:

?

زینب توی کیفش چه چیزهایی را دارد؟

تلفن همراه، کلید، فرهنگ، قلم، پول، تمبر، عینک آفتابی

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

تقویت کرد - شخم بزنیم - کشاورزی - مرغوب - مهارت

بیشتر احتیاجات مردم از راه ... به دست می آید. از این جهت کشاورزان بزرگ ترین خدمت را به بندگان خدا می کنند. کشاورزی مانند هر کار دیگر به ... و تجربه نیاز دارد. برای اینکه کشاورزان محصول بیشتر و بهتری به دست آورند، باید با روش های جدید کشاورزی آشنا شوند.

در کشاورزی خاک مناسب اهمیت زیادی دارد. اگر خاک مواد لازم را نداشته باشد، محصول خوبی نمی دهد. این گونه زمین ها را باید با کود حیوانی و یا کود شیمیایی برای تقویت زمین از آیش نیز استفاده می شود.

از کارهای مهم کشاورزی شخم زدن، بذر افشانی و آبیاری است: اگر زمین را خوب ...، خاک به خوبی زیرورو و مخلوط می شود، ریشه ی علف های هرز از بین می رود و فاصله ی ذره های خاک برای جذب آب بیشتر می شود.

بذری که کشاورزان استفاده می کنند، باید ... و اصلاح شده باشد. معمولاً کشاورزان بذر اصلاح شده را از اداره ی کشاورزی تهیه می کنند.

آبیاری هر کشت و زرع نیز باید به اندازه باشد و در وقت معین انجام شود. آب دادن زیاد به بعضی از محصولات ضرر می رساند. زیرا آب زیاد قوت زمین را می گیرد.

۴. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

آیا کشاورزی احتیاج به تجربه و مهارت دارد؟ چرا؟
برای اینکه کشاورزان محصول خوب و مرغوب به دست آورند، چه باید بکنند؟
منظور از بذر اصلاح شده چه بذری است و از کجا باید تهیه کرد؟

هم معنی واژه های زیر را بنویسید.

غلط	شروع
زباله	آرام آرام
شادی	مریض
سرانجام	غصه
	پزشک

۵. فواید و مضرات هر یک از وسایل زیر را بنویسید.

وسایل	فواید	مضرات
موبایل		
اتومبیل		

۶. باهم بخندیم.

معلم به بچه ای که دندانش درد می کرد، گفت: برو خانه و بگو مادرت تو را ببرد و دندانست را بکشد. بچه از مدرسه که بیرون آمد مستقیم به دکان بقالی رفت و گفت: حسن آقا! شما که ترازو دارید، لطفاً دندان مرا بکشید.

درس بیستم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

ساعت – فرمایش – پیام – متأسفانه

آقای رحیمی: سلام، ... ی دارید؟

خبرنگار: من برای مصاحبه ی شغلی با آقای احمدی اینجا هستم.

آقای رحیمی: خوب، اسمتان چیست؟

خبرنگار: اسمم حامد است. من ... ده صبح با آقای احمدی قرار دارم.

آقای رحیمی: ... آقای احمدی تشریف ندارند.

خبرنگار: می خواهم برای آقای احمدی ... ی بگذارم.

آقای رحیمی: حتماً پیام شما را به او می رسانم.

۲. گوش کنید و در جای نقطه واژه ی مناسب را بنویسید.

– من می خواهم یک ... اجاره کنم.

– یک خانه ی ... دارم.

– آن خانه ... است؟

– بلی، ... اتاق خواب دارد.

– عالی

– ... هم بزرگ است. یک

حمام دارد.

– محوطه هم دارد؟

– بلی، یک محوطه ی بزرگی دارد. یکی از پنجره های

خانه ... باز می شود.

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

مفید - مقوی - باعث می شود - پردرآمد - آزاد

زنبورداری کاری آسان و ... است. کشاورزان و باغداران می توانند، یک یا چند کندوی عسل در مزرعه یا باغ خود نگهداری کنند و به درآمد خود بیفزایند.

زنبور عسل علاوه بر اینکه به ما عسل و موم می دهد، به گرده افشانی گل های درختان میوه و گیاهان نیز کمک می کند. کمک زنبور به گرده افشانی ... که بر محصول باغ ها و گیاهان افزوده شود. می دانیم زنبور عسل شیره ی گل ها و گیاهان را می مکد و از این شیره عسل می سازد. عسل غذایی سالم و ... است. عسل برای سلامت بدن بسیار ... است. زنبورهای عسل بیشتر در کندو زندگی می کنند. در سابق کندوها را از حصیر یا تخته و یا از تنه ی درختان درست می کردند، ولی امروزه از کندوهای جعبه ای استفاده می شود.

کندوهای جعبه ای بیشتر عسل می دهند. از کندوهای جعبه ای می توان بیست تا سی کیلوگرم عسل به دست آورد. کندوهای عسل را باید در جاهایی که گل

و گیاه فراوان است، قرار داد. زیرا مقدار عسلی که یک کندو می دهد، به فراوانی گل و گیاه و به تعداد زنبورهای آن بستگی دارد.

زنبورداران در فصل بهار و تابستان کندوها

را در هوای ... و جایی

که گل و گیاه باشد، قرار

می دهند. کندو باید از آفتاب شدید

و باد و باران محفوظ باشد. در

جاهای خیلی سرد کندوها را در محل

نسبتاً گرم نگهداری می کنند.

۴. به پرسشهای زیر پاسخ دهید.

پرورش و نگهداری زنبور عسل برای کشاورزان چه فایده هایی دارد؟

زنبور عسل از چه راهی به زیاد شدن محصول کشاورزی کمک می کند؟

عسل از نظر غذایی برای انسان چه فایده ای دارد؟

چرا کندوهای جعبه ای بهتر از سایر کندوها است؟

کندوداران برای اینکه عسل بیشتری به دست آورند، کندوها را در چه مکانی باید قرار دهند؟

ثاب واژه سازی:

پردرآمد

۵. به واژه های زیر «پر» اضافه کنید و معنی آنها را پیدا کنید.

برگ - خطر - جمعیت - خواننده - فروش - میوه - رفت و آمد

۶. شعر زیر را بخوانید.

مسکین خر اگرچه بی تمیز است
چون بار می کشد عزیز است
گاو و خرن باربردار
به ز آدمیان مردم آزار
سعدی

۷. از این شعر چه نتیجه ای می گیریم؟

درس بیست و یکم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

بیرون - تعطیلات - غیردرسی - روز

احمد: امروز کلاس داری؟

پروین: ...میان ترم است.

احمد: آخ، آره، یادم نبود، چند روز است؟

پروین: تقریباً ده ... می شود.

پروین: پس حسابی استراحت می کنی.

پروین: آره، وقتی امتحان می دادم،

می گفتم اگر تمام بشود، یک هفته

می خوابم. اما امروز نتوانستم حتی ده دقیقه بیشتر از همیشه بخوابم.

دوست دارم کارهای تازه ای بکنم.

احمد: مثلاً

پروین: مثلاً با دوستانم بیشتر ... پارک، کوه، سینما و خانه شان بروم یا

نقاشی کنم. کتاب های ... بخوانم و خلاصه از این کارها!

۲. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۱) در تعطیلات چه کار می کنید؟

(۲) معمولاً چطور استراحت می کنید؟

(۳) دوست دارید به سینما بروید یا کتاب بخوانید؟

شاب واژه سازی:

غیردرسی

۳. با استفاده از واژه ی «غیر» واژه ی تازه بسازید و برای هر یک از آنها جمله بگویید.

رسمی - سالم - عادی - قانونی - انسانی

۴. جمله ها و واژه های مناسب را به هم وصل کنید.

قابل سکونت نیست	غیر منطقی
که به صورت آشکار انجام نمی شود	غیر طبیعی
که طبیعت آن را ایجاد نکرده است	غیر ارادی
که بدون اراده انجام می شود	غیر علنی
از جهت عقلی قابل قبول نیست	غیر مسکونی

نکته:

حتی = حتا

۵. واژه های زیر را بخوانید.

یحیی : مصطفی : اعلی : موسی : عیسی : کبری :

نکته:

وقتی امتحان می دادم می گفتم.

۶. جمله های زیر را به صورت یک جمله بنویسید.

(۱) تو درس می خواندی. من تلویزیون تماشا می کردم.

(۲) او نامه می نوشت. من می خوابیدم.

(۳) معلم صحبت می کرد. ما گوش می دادیم.

(۴) آنها صبحانه می خوردند. من ورزش می کردم.

(۵) آنها کار می کردند. ما استراحت می کردیم.

۷. واژه های زیر را با توجه به جدول طبقه بندی کنید.

پارک	سینما	ساحل دریا

نمایش، دریاچه، سالن، سرسره، موج سوار، بازیگر، شن، تاب، فیلم مستند، نیمکت، شنا، کارتون، فواره، حلقه ی نجات غریق، صدف

۸. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

منزل جدید من نزدیک مرکز ... است. من سر کار با ... می روم. منزل ما بزرگ نیست، ولی خیلی ... است. فقط یک ... دارم. راهرو ... است. یک اتاق نشیمن، یک آشپزخانه ی نسبتاً بزرگ. در وسط ... یک ... بزرگ قرار دارد. اتاق نشیمن یک پنجره دارد. این پنجره رو به ... باز می شود. این اتاق همیشه ... است. من یک ... راحتی جلوی تلویزیون گذاشته ام. من این منزل را خیلی دوست دارم.

۹. با توجه به جدول واژه های زیر طبقه بندی کنید

اتاق خواب	آشپزخانه	اتاق نشیمن

ظرف شویی، یخچال، شومینه، پتو، گنجه لباس، ماهیتابه، فرش، کوسن، آینه ی قدی، قابلمه، تخت خواب، سطل آشغال، کاناپه، روتختی، مبل، کتری

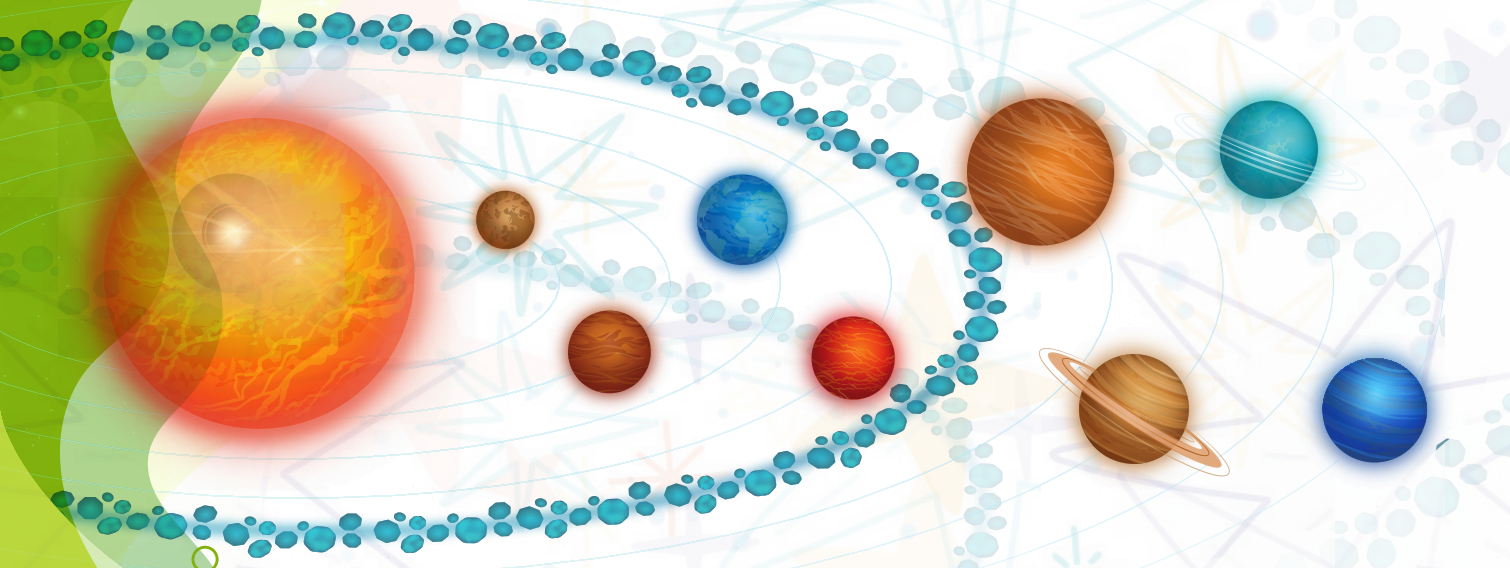
۱۰. به تصویر نگاه کنید و اتاق ها را توصیف کنید.

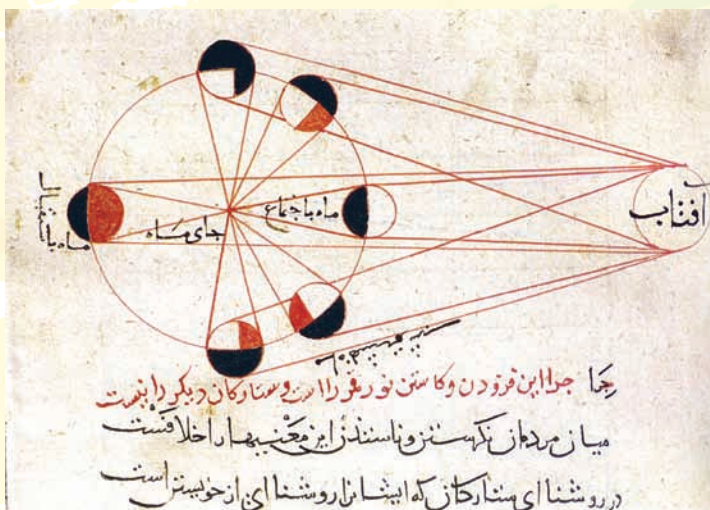
۱۱. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

ستاره - گردش - بزرگ تر - می چرخد - نصف

شب وقتی که هوا صاف باشد، در آسمان هزار ها ... دیده می شود. کره ی زمین هم که ما روی آن زندگی می کنیم یک ستاره است. بعضی از ستاره ها چند هزار برابر کره ی زمین هستند، ولی چون از ما خیلی دورند، بسیار کوچک دیده می شوند. خورشید هم یک ستاره است. خورشید بیش از یک میلیون مرتبه از زمین ... است. خورشید همیشه روشن

توضیح طبیعی مراحل ماه
(تصویری از کتاب فارسی
بیرونی)

و نورافشانی می کند. کره ی زمین به دور خورشید ... و از آن نور و گرما می گیرد. کره ی زمین علاوه بر ... به دور خورشید هر بیست و چهار ساعت یک مرتبه به دور خود نیز می چرخد. وقتی نور خورشید به کره ی زمین می تابد، نصف آن را روشن می کند. نصفی از زمین که نور خورشید به آن می تابد، روز و ... دیگر که نور خورشید به آن نمی تابد شب است.

کره ی زمین تقریباً هر ۳۶۵ شبانه روز، یک بار به دور خورشید می چرخد که این مدت را یک سال شمسی می گویند. از گردش زمین به دور خورشید فصل های سال نیز به وجود می آید. علاوه بر کره ی زمین چند ستاره ی دیگر نیز به دور خورشید می چرخند و از آن نور می گیرند. به ستاره هایی که به دور خورشید می گردند، سیاره می گویند. غیر از زمین هشت سیاره ی بزرگ دیگر نیز به دور خورشید می چرخند. به خورشید و نه سیاره ای که به دور آن می گردند، منظومه ی شمسی می گویند.

۱۲. به پرسشهای زیر پاسخ دهید.

چرا ستاره ها بسیار کوچک دیده می شوند؟

سیاره چیست؟

منظومه ی شمسی چیست؟

کره ی زمین تقریباً هر ۳۶۵ شبانه روز چند بار به دور خورشید می چرخد؟

درس بیست و دوم

۱. گفتگوی زیر را بخوانید.

پدر: نوید، ندا، کجایید؟ بیایید، ببینید چه آوردم!

نوید: ببینم

ندا: چه آوردی؟

پدر: دو تا جوجه که شما باید بزرگشان کنید. از حالا باید هر روز به آنها آب و غذا بدهید و جایشان را تمیز کنید.

نوید: من اسم جوجه ام را جوجو می گذارم.

ندا: من اسم جوجه ام را گربه می گذارم.

پدر: ببینم، چه جوری از این ها مواظبت می کنید.

نوید: من می روم برای جوجو آب بیاورم، تو مواظب باش.

ندا: حالا تو مواظب باش، من الان بر می گردم.

نوید: زود برگرد، باید یک فکری برای جای این ها بکنم.

نوید: این همه آب!

ندا: من که مثل تو خسیس نیستم.

۲. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۱) در محله ی شما چه حیواناتی هستند؟ (۳) در زمستان آنها چه می کنند؟

(۲) آیا شما به آنها آب و غذا می دهید؟ (۴) شما چگونه می توانید به آنها

کمک کنید؟

۳. حیوانات زیر را با توجه به جدول طبقه بندی کنید.

خزندگان	پرنندگان	پستانداران

سگ، جغد، گرگ، طوطی، میمون، روباه، مار، شیر، مارمولک، ببر، شترمرغ، اردک، خرس، پنگوئن، گوزن، لاک پشت

۴. منتهای زیر به کدام حیوان مربوط است؟

آنها در اصل از اروپا آمده اند، اما امروزه در سراسر دنیا یافت می شوند. آنها پستاندارانی کوچک، با دمی کوتاه و گوش هایی بلند و نوک تیز هستند. آنها در لانه های انفرادی زیرزمینی زندگی می کنند.

از بزرگ ترین حیوانات گوشتخوار به شمار می آیند و غیر از آفریقا و استرالیا در بیشتر نقاط زمین یافت می شوند. آنها به خاطر وزن سنگین خود اغلب آهسته حرکت می کنند آنها دارای دست و پای قوی، سنگین و کوتاه، سرهای پهن و آرواره های قوی هستند. آنها برای کندن زمین و پاره کردن گوشت، پنجه های بلند و خطرناکی دارند. این حیوانات با وجود جثه ی سنگین قادرند از درخت ها بالا بروند. آنها از خوردن عسل و مورچه بسیار لذت می برند.

جانورانی بزرگ و درنده از خانواده ی گربه های وحشی هستند. آنها معمولاً به صورت گروهی زندگی می کنند که شامل یک نر، چند ماده و فرزندان آنها است. آنها تنها حیوانات بزرگ خانواده ی گربه ها هستند که به صورت دسته جمعی شکار می کنند. شکار آنها معمولاً بز کوهی و گورخر است. آنها قبلاً در آفریقا، هندوستان و جنوب اروپا زندگی می کردند، اما امروزه تنها در جنوب و شرق آفریقا و نیز قسمت های کوچکی از هندوستان یافت می شوند. در حال حاضر بسیاری از آنها در محیط های طبیعی حفاظت شده نگهداری می شوند.

۵. با استفاده از واژه های زیر اسب را توصیف کنید.

پیشانی، پوزه، یال، دم، سم، استخوان ساق، شکم،
گرده، زانو

۶. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

برگشتی - نشنیده ای - حقوق - پشت - عبور می کند

خواجه ای دو خدمتکار داشت که به یک نفر ماهی پنجاه تومان و به دیگری ماهی صد تومان ... می داد. روزی آن که پنجاه تومان می گرفت، از خواجه پرسید: علت این که به من پنجاه تومان می دهی، اما همکارم صد تومان، چیست؟ کار ما یکی است. اتفاقاً زمانی که خدمتکار از او این سؤال را کرد، صدای زنگ کاروانی از ... خانه برخاست. خواجه به او گفت: اول برو ببین این چه صدایی است، وقتی ... دلیل کارم را به تو می گویم.

خدمتکار رفت و برگشت و گفت: قافله ای ... و این زنگ شتران آن است. خواجه گفت: بسیار خوب! این پاسخ تو بود، حالا همکارت را می فرستم تا ببینم او چه جوابی می آورد.

وقتی خدمتکار دوم برگشت، گفت: کاروانی در حال عبور است، دارای صد نفر شتر و سی و پنج رأس قاطر که بار آنها پارچه است و از اصفهان به طرف شیراز می روند. خواجه رو به خدمتکار اول کرد و گفت: ببین! پاسخ تو با پاسخ او از نظر دقت چقدر متفاوت است! به همان سبب نیز حقوقتان تفاوت خواهد داشت، مگر ... که می گویند: هیچ ارزانی بی علت نیست و هیچ گرانی بی سبب.

۷. به پرسشهای زیر پاسخ دهید.

خدمتکار از خواجه چه سؤالی کرد؟ از این متن چه نتیجه گرفتید؟

خواجه به خدمتکار چطور جواب داد؟

۸. شعر زیر را بخوانید.

عیب است عظیم برکشیدن خود را
وز جمله ی خلق بر گزیدن خود را
از مردمک دیده نباید آموخت
دیدن همه کس را و ندیدن خود را

اسدی توسی

درس بیست و سوم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

ریاضی – توضیح نمی داد – مشکل – کمک کنی

علی: می توانی به من ...؟

لیلی: چه شده؟

علی: نمی توانم این مسئله ی ... را حل کنم.

لیلی: البته، این مسئله برای من هم ... بود. اگر معلم ...، من هم

نمی توانستم آن را حل کنم.

علی: تشکر می کنم.

لیلی: خواهش می کنم.

۲. گوش کنید و بگویید کدام جمله درست و کدام یک نادرست است.

احمد همسایه ی من است. او پسر خوبی است. ما باهم به مدرسه می رویم. او می تواند پیانو بزند. من هر روز صدای پیانوی او را می شنوم. من به کلاس انگلیسی می روم. من می توانم به انگلیسی حرف بزنم. همسایه ی من به انگلیسی حرف نمی زند. گاهی من در حل مسائل مشکل به او کمک می کنم.

۱. احمد پیانو می زند. ۴. او در حل مسائل به من کمک

۲. من صدای پیانوی او را نمی شنوم. می کند.

۳. احمد به انگلیسی حرف می زند. ۵. احمد همسایه ی من است.

با استفاده از کلمات زیر گفتگو کنید:

من نمی توانم شما را بشناسم....

او نمی تواند از کوه بالا برود...

آنها نمی توانند به انگلیسی حرف بزنند...

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

سپری شد – نادانی – دانشمند – بازگو کند – ناشناخته

ابو ریحان بیرونی همیشه تشنه ی یادگیری و دانش اندوزی بود. همه ی زندگی اش در راه گسترش و رشد علم و دانش.... همواره در جستجوی علت اتفاقاتی بود که اطرافش روی می داد. او به کشف چیزهای ... علاقه ی بسیار داشت و از ... و جهل گریزان بود.

در بستر بیماری واپسین لحظات زندگی را می گذرانید، دوستی ... برای احوال پرسوی بر بالین وی آمد. ابوریحان از او خواهش کرد که یکی از مسایل علمی را که زمانی با وی در میان گذاشته بود

دانشمند گفت: دوست گرامی، اکنون چه جای پرسش است؟ ابوریحان با ناراحتی پاسخ داد: کدام یک از این دو بهتر است؟ این مسئله را بدانم و بمیرم یا نادانسته و جاهل درگذرم؟

۴. به پرسشهای زیر پاسخ دهید.

ابو ریحان بیرونی از چه چیزی گریزان بود؟

ابو ریحان بیرونی از دوست دانشمندش چه خواهشی کرد؟

ابو ریحان بیرونی به دوستش چه جوابی داد؟

از این متن چه نتیجه گرفته اید؟

۵. منظره ی زیر را توصیف کنید.

این منظره چه فصلی را نشان می دهد؟

در این منظره کدام عناصر طبیعت دیده می شود؟...

۶. داستان را کامل کنید.

یک روز فهمیدم که من خیلی کوچکم و هر کار پدر و مادرم می کنند من هم انجام می دهم، ولی هنوز برای پرواز کردن میان میزها و غذا پیدا کردن خیلی جوانم، بهتر است ...

۷. شعر زیر را بخوانید و از حفظ کنید.

روباه و کلاغ

زاغی قالب پنیری دید
بدهان برگرفت و زود پرید
بر درختی نشست در راهی
که از آن می گذشت روباهی
روبه پرفریب و حیلست ساز
رفت پای درخت و کرد آواز
گفت به به چقدر زیبایی
چه سری ، چه دمی، عجب پایی
پر و بالت سیاه رنگ و قشنگ
نیست بالاتر از سیاهی رنگ
گر خوش آواز بودی و خوش خوان
نبدی بهتر از تو در مرغان
زاغ می خواست قار قار کند
تا که آوازش آشکار کند
طعمه افتاد چون دهان بگشود
روبهک جست و طعمه را بربود

حبیب یغمایی

نکته:

روبه - روباه
برگرفت - گرفت
ره - راه
بدی - بودی
در - درمیان
بگشود - گشود

درس بیست و چهارم

۱. گفتگو را بخوانید.

مریم: صبح بخیر!

پدر: صبح بخیر دخترم!

مریم: همه ی برف ها را پارو نکن، می خواهم آدم برفی درست کنم.

پدر: حواسم هست، دست نخورده هایش را برایت جدا کردم.

مریم یک آدم برفی درست می کند.

پدر: دماغ آدم برفی ات را نگذاشتی؟

مریم: الان می گذارم، می بینی چه قدر شبیه من است.

پدر: باز هم می خواهی برف بازی کنی؟

مریم: بلی.

پدر: بالا بیا تا سرما نخوردی.

۲. با استفاده از جمله های زیر با هم کلاسی هایتان گفتگو کنید.

امروز برف می بارد.
بیا برویم آدم برفی
درست کنیم.

امروز هوا
آفتابی است. بیا
برویم کنار دریا.

۳. مراحل تشکیل باران را نشان بدهید.

- ابر ها در محیط سرد قرار می گیرند.
- قطره ها کم کم گرم می شود.
- به شکل یک تکه ابر در می آیند.
- خورشید به دریا می تابد.
- بر گل ها و گیاهان تشنه می بارند.
- به قطره های باران تبدیل می شوند.

۴. در جاهای خالی یک صفت مناسب بگذارید.

یک صبح... زمستانی، احمد به سختی از رخت خواب... خود بیرون آمد. اما وقتی که دانه های... برف را از پشت پنجره دید، با خوش حالی از جا پرید. یک بلوز... پوشید، چکمه های...ش را به پا کرد، کلاه گرمی هم روی سرش گذاشت و از خانه بیرون رفت. توی کوچه، بچه ها آدم برفی... درست کرده بودند. روی سر آدم برفی، یک سطل... بود و به جای چشم برای او دو تکه زغال... گذاشته بودند. دماغش هم یک هویج... رنگ بزرگ بود ولی دهان نداشت. احمد به خانه برگشت تا برای دهان آدم برفی یک وسیله ی... پیدا کند.

۵. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

خوشمزه - با لبخند- مناسب - یواش یواش - نیخته

پسر کوچک برای مادر بزرگش توضیح می داد که چگونه همه چیز ایراد دارد... مدرسه، خانواده، دوستان و غیره... مادر بزرگ که مشغول پختن کیک بود، از پسر کوچولو پرسید که کیک دوست داری؟ و پسر کوچولو پاسخ داد: البته که دوست دارم. در ادامه مادر بزرگ... پرسید: روغن خالی چطور؟ پسرک با تعجب پاسخ داد: معلوم است که دوست ندارم.

مادر بزرگ دوباره پرسید: حالا دو تا تخم مرغ... را دوست داری بخوری؟

پسرک پاسخ داد: نه مادر بزرگ!

آرد چه؟ از آرد خورش می آید؟ جوش شیرین چطور؟

پسرک که داشت... از دست مادر بزرگ با این سؤالات عجیبش ناراحت می شد گفت: نه مادر بزرگ! حالم از همه شان به هم می خورد. مادر بزرگ با لبخند همیشگی اش ادامه داد: بلی، همه ی این چیزها به تنهایی بد به نظر می رسند، اما وقتی به درستی باهم مخلوط شوند و در دمای... قرار بگیرند، یک کیک... درست می شود.

پسر، خداوند هم به همین ترتیب عمل می کند. گاهی تعجب می کنیم که چرا خداوند باید بگذارد ما چنین دوران سختی را بگذرانیم، اما او می داند که وقتی همه این سختی ها را به درستی در کنار هم قرار دهد نتیجه همیشه خوب است و در نهایت همه این پیش آمدها باهم به یک نتیجه ی فوق العاده می رسند.

۶. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

۳. پسر کوچک چرا ناراحت می شد؟

۱. پسر کوچک از چه چیزهایی ناراضی بود؟

۴. از این متن چه نتیجه ای گرفتید؟

۲. مادر بزرگ از پسر کوچک چه سؤال هایی کرد؟

ثاب واژه سازی:

پسرک - پسر کوچک

۷. به واژه های زیر «ک» اضافه کنید و برای هر یک از آنها جمله بگویید.

دختر - مرغ - تشت - پسر

۸. مخالف واژه های زیر را پیدا کنید.

آسان	خوش مزه
بدمزه	مناسب
تلخ	سخت
نامناسب	شیرین

۹. جدول را کامل کنید.

ماضی ملموس	زمان حال	ماضی مطلق	وجه امری
من	داشتن می رفتم		
تو	می خوری		
او		پرسید	
ما			
شما			بخرید
آنها			

۱۰. مانند نمونه جمله ها را باز نویسی کنید.

من با آنها می رفتم – من داشتم با آنها می رفتم.

(۱) بچه ها می خوابیدند.	(۴) همه آنجا جمع می شدند.
(۲) مادرم شیرینی درست می کرد.	(۵) شما از مسافرت برمی گشتید.
(۳) ما حلوا می خوردیم.	

۱۱. با استفاده از واژه های زیر جمله ها را کامل کنید. (یک کلمه اضافه است)

دماسنج – به سرعت – کم تر – کم کم – رفتار جانداران – جغد – یک شبانه روز

(۱) دمای هوا در محلی که سایه است ... از جایی است که آفتاب باشد.	(۴) گردش زمین به دور خود ... طول می کشد.
(۲) برای اندازه گیری گرمی و سردی از ... استفاده می کنند.	(۵) در اثر گردش زمین به دور خود ... تغییر می کند.
(۳) معمولاً بعد از غروب آفتاب دمای هوا ... پایین می آید.	(۶) جانورانی مثل ... روزها استراحت می کنند.

نکته ی دستوری:

مشغول آزمایش بود – به آزمایش مشغول بود – داشت آزمایش می کرد

۱۲. مانند نمونه بگویید.

آنها دارند درس می خوانند – آنها مشغول درس خواندن هستند – آنها به درس خواندن مشغول هستند

- (۱) او دارد ورزش می کند.
- (۲) پدر بزرگ دارد روزنامه می خواند
- (۳) خواهرم دارد نامه می نویسد

۱۳. مانند نمونه جمله ها را بازنویسی کنید.

آنها دارند ورزش می کنند - آنها مشغول ورزش هستند.

- (۱) بچه ها دارند درس می خوانند.
- (۲) مادرم دارد غذا می پزد.
- (۳) آنها دارند نامه می نویسند.
- (۴) او دارد قهوه درست می کند.
- (۵) پدربزرگ دارد به گل ها آب می دهد.

۱۴. شعر زیر را بخوانید و از حفظ کنید.

علم و هنر

کودکی گفت من چکار کنم
تا به آن کار افتخار کنم
گفتمش علم و معرفت آموز
تا شب محنت تو گردد روز
علم باشد دواى هر رنجی
علم باشد کلید هر گنجی
گیرمت در جهان بسی باشی
علم آموز تا کسی باشی
آدمی را اگر هنر باشد
به که تا مال و سیم و زر باشد
هر کسی زنده است روزی چند
تا ابد زنده است دانشمند

عباس شهری

۱۵. از این شعر چه نتیجه ای گرفتید؟ سه جمله بنویسید.

درس بیست و پنجم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

معلم: کدام بلای طبیعی شما را بیشتر ... می کند؟
دانش آموز: من از ... می ترسم.
معلم: چون ... لازم نداریم، برای همین از زمین لرزه می ترسیم.
دانش آموز: ما ... چه چیزهایی را بدانیم؟
معلم: باید ... بیشتری درباره ی زمین لرزه و بلاهای طبیعی دیگر به دست آوریم و با راه های ... با آنها آشنا بشویم.

۲. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

... از کوه ها و تپه ها می آیند. آنجاها ... یا برف های ذوب شده جمع می شوند و رودهای کوچولو درست می کنند.
وقتی یک ... یا رود کوچک به یک جوی دیگر می رسد، با هم یکی می شوند. چند تا از همین جو کوچولوها، با همدیگر رودخانه می شوند. بیشتر رودخانه ها معمولاً به یک آب بزرگ تر مثل ...، دریا و دریاچه می رسند.
بیشتر ... کنار رودخانه ها ساخته می شوند. رودخانه برای ما ...، انرژی، ...، حمل و نقل و از همه مهم تر آب برای ... و خوراک دارد.

مقایسه کنید:

بچه برف ها را جمع می کند – برف ها جمع می شوند
باران و برف ها رودخانه (را) درست می کند – رودخانه درست می شود

۳. در جای نقطه ها گزینه ی مناسب را بنویسید.

۱. باران پاییزی از شب گذشته ... (آغاز کرده بود، آغاز شده بود)
۲. بعضی از مردم فقط خانه ی خودشان را ... (تمیز می شوند، تمیز میکنند)
۳. آنها هر روز با صدای دلنشین پرندگان... (بیدار می کنند، بیدار می شوند)
۴. بادهای تند همه چیز را ... (ویران کردند، ویران شدند)
۵. مریم سبزی های شسته شده را ... (خرد کرد، خرد شد)

مقایسه کنید:

شهر را در کنار رودخانه می سازند –
شهر در کنار رودخانه ساخته می شود

نکته:

ساختن – ساخته شدن

۴. جمله های زیر را به صورت مجهول بنویسید.

۱. پارسال کارگران یک پل ساختند.
۲. دانش آموزان جواب این مسئله را به معلم گفتند.
۳. احمد برای دوستش نامه نوشت.
۴. بچه ها از دور دریا را دیدند.
۵. پدرم این داستان را خواند.

۵. در باره ی یکی از واژه های زیر با همکلاسی هایتان صحبت کنید.

کوه

– جنگل

– دریا

۶. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

ادعا می کرد - تلاش کردم - فهمید - ناگهان - بارید

روزی خورشید و باد باهم در حال گفتگو بودند و هر کدام نسبت به دیگری ابراز برتری می کرد. باد به خورشید می گفت که من از تو قوی تر هستم، خورشید هم ... که او قدرتمند تر است. گفتند بیاییم امتحان کنیم. در این فکر بودند که دیدند مردی در حال عبور است و کت به تن داشت. باد گفت که من می توانم کت آن مرد را از تنش در آورم. خورشید گفت پس شروع کن. باد وزید و وزید. با تمام قدرتی که داشت به زیر کت این مرد می کوبید. در این هنگام مرد که دید نزدیک است کتش را از دست بدهد، دکمه های آن را بست و با دو دستش هم آن را محکم چسبید. باد هرچه کرد نتوانست کت مرد را از تنش بیرون بیاورد و با خستگی تمام رو به خورشید کرد و گفت: عجب آدم سرسختی بود، هرچه ... موفق نشدم، مطمئن هستم که تو هم نمی توانی. خورشید گفت تلاشم را می کنم و شروع کرد به تابیدن. پرتوهای خورشید بر سر مرد ... و او را گرم کرد. مرد که تا چند لحظه قبل باتمام قدرت سعی در حفظ کت خود داشت دید که ... هوا تغییر کرد. باتعجب به خورشید نگریست. دید از آن باد خبری نیست، احساس آرامش و امنیت کرد. به آرامی کت را از تن درآورد و روی دستانش قرار داد. باد سربه زیر انداخت و ... که خورشید از او قوی تر است.

۷. کدام یک از جمله ها درست و کدام یک نادرست است؟

- (۱) باد می گفت که از خورشید قوی تر است.
- (۲) باد توانست کت مرد را از تن درآورد.
- (۳) خورشید با وزیدن توانست کت مرد را درآورد.
- (۴) مرد وقتی دید که هوا تغییر کرد.
- (۵) باد قبول کرد که خورشید از او قوی تر است.

نکته:

در حال گفتگو بودند، یعنی مشغول گفتگو بودند — داشتند گفتگو می کردند
در حال عبور بود — داشت عبور می کرد

۸. با استفاده از جمله ی «در حال کاری بودن» جمله ها را بازنویسی کنید.

- (۱) داشتم می رفتم که یکی زنگ زد.
- (۲) این کشور دارد توسعه می کند.
- (۳) پرنده ها داشتند پرواز می کردند.

۹. مانند نمونه بنویسید.

این شاعر، معروف — این شاعر از آن شاعر معروف تر است.

- (۱) این پیراهن، زیبا
- (۲) این درختان، بلند
- (۳) این کشور، بزرگ
- (۴) این کت، گران
- (۵) این سرزمین، وسیع

۱۰. خوبی ها و بدی ها را جدا کنید.

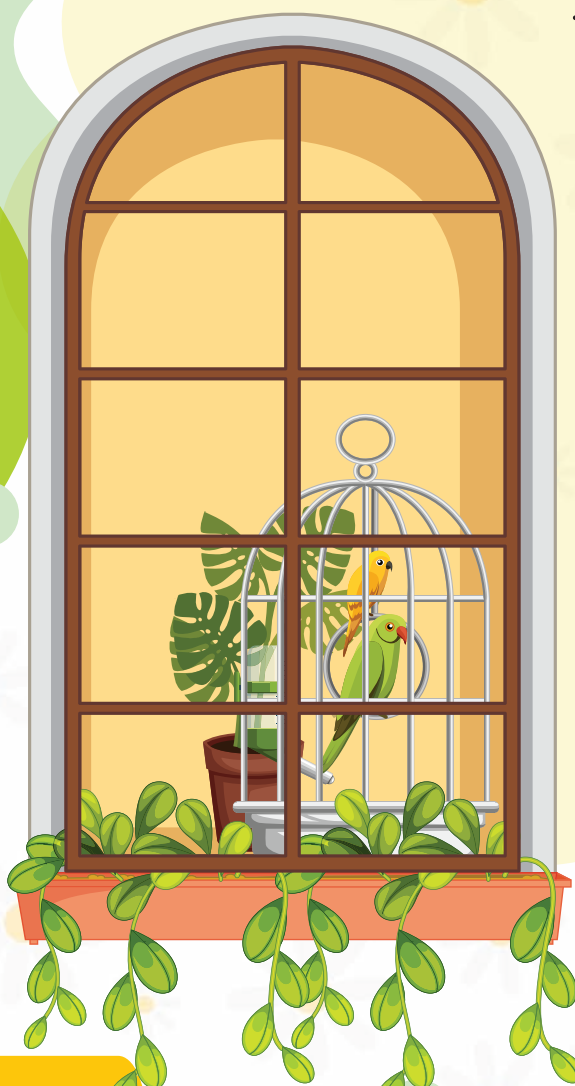
خوبی ها	بدی ها

مهربانی، تنبلی، تشکر، راست گویی، بی نظمی، اسراف،
صرفه جویی، نیکوکاری، رعایت نوبت

۱۱. برای داستان زیر نام مناسبی پیدا کنید.

طوطی سبز، غمگین و خسته گوشه ی
قفس نشسته بود. او به فکر چاره ای برای
نجات خود بود فکری به خاطرش رسید.

با پاها و منقار خود آنقدر قفل قفس را
تکان داد تا در قفس باز شد. سپس او
توانست در آسمان پرواز کند.

درس بیست و ششم

۱. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

کفش – قرمز – رنگ – پوشیده است

پروین: امروز چه رنگی ...؟

زینب: پیراهنش آبی است. ... هایش سفید است.

پروین: تو چه رنگی دوست داری؟

زینب: من بیشتر رنگ های روشن را دوست دارم.

پروین: آیا ... ی هست که دوست نداشته باشی، آن چه رنگی است؟

زینب: رنگ ... را اصلاً دوست ندارم.

۲. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

در همه ی قاره ها حتی در قطب جنوب ... وجود دارد. بعضی از این کوه ها قدیمی و بعضی دیگر این کوه ها شکل ها و اندازه های ... دارند. هر چه از کوه بالاتر برویم، هوا سرد تر و ... مشکل تر می شود. ... کوه قله ی اورست در رشته کوه هیمالیا در قاره ی آسیا است. ... قله ی اورست ۸۸۴۶ متر است. این ... به "بام دنیا" معروف است.

۳. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

پرید – شنیدن – باور نکرد – نصیحت کرده است – آواز خواندن

خروس از دوستانش، داستان های زیادی درباره ی حقه های شغال و روباه شنیده بود. یک روز در فصل بهار که صحرا سبز و خرم بود، با صدای بلندی شروع به ... کرد. روباهی که در آن نزدیکی بود صدای خروس را شنید و به طرف او آمد. خروس بالای دیواری ... و همان جا نشست.

روباه به خروس گفت: من که با تو دشمنی ندارم/ چرا این قدر می ترسی؟ تو آواز خوبی داری. من آمده ام با تو دوست شوم.

ولی خروس از دوستی با روباه راضی نبود و به او گفت که پدرش به او ... که با مردم ناشناس رفاقت نکند و با کسی که از او قوی تر است به گردش نرود.

روباه فوراً گفت: من با پدرت هم دوست بودم و از موقعی که تو بچه بودی،

هر روز به خانه ی شما می آمدم و همین دیروز که با پدرت بودم از من خواهش کرد در صحرا و بیابان مواظب تو باشم.

خروس حرف های روباه را ... و به او گفت که پارسال پدرش فوت کرده است. اما روباه حقه باز گفت: ببخشید، منظورم مادرت بود.

خروس گفت: من می دانم که خروس و روباه نباید باهم رفاقت کنند، چون روباه دشمن خروس است.

روباه گفت: دشمن؟ چه دشمنی؟ مگر نمی دانی که دشمنی از میان حیوانات برداشته شده است؟

در همین هنگام، خروس نگاهی به آبدادی انداخت و به روباه گفت: از دور حیوانی را می بینم که از روباه بزرگ تر است و گوشها و دم بزرگ دارد و پاهایش باریک و بلند است و مثل برق و باد می دود.

روباه با ... این خبر پا به فرار گذاشت و به خروس گفت: این نشانه ها که تو دادی، نشانه های سگ شکاری است.

می ترسم این

سگ هم مثل تو،

این خبر را هنوز

نشنیده باشد.

نکته:

سگ شکاری

۴. به واژه های زیر یای نسبت اضافه کنید و برای هر یک از آنها جمله ای بگویید.

شیشه، صحرا، بهار، طلا، ایران

۵. کدام یک از جمله ها درست و کدام یک نادرست است؟

۱) یک روز در فصل بهار روباه با صدای بلندی شروع به آواز خواندن کرد.

۲) وقتی که خروس روباه را دید بالای دیواری پرید.

۳) پدر خروس به او نصیحت کرده بود که با روباه دوستی نکند.

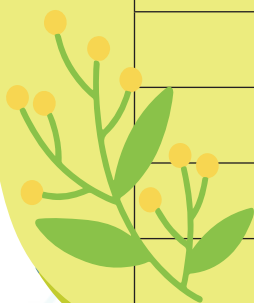
۴) مادر خروس از روباه خواهش کرده بود که در صحرا و بیابان مواظب خروس باشد.

۵) روباه همین که سگ را دید فرار کرد.

۶. واژه های هم معنی را به هم وصل کنید.

مردن	رفاقت
مقصود	نصیحت
دوستی	ناشناس
بیابان	آبادی
ده	فوت کردن
پند	صحرا
غریبه	منظور

۷. شعر زیر را بخوانید و حفظ کنید.

پسر بی هنر

داشت عباسقلی خان پسری
پسر بی ادب بی هنری
اسم او بود علی مردان خان
کلفت خانه ز دستش به امان
بس که بود آن پسر خیره و بد
همه از او بدشان می آمد
هر چه می گفت لله لج می کرد
دهنش را به کج می کرد
هر کجا لانه ی گنجشکی بود
بچه گنجشک در آوردی زود
هر چه می دادند می گفت کم است
مادرش مات که این چه شکم است
نه پدر راضی از او نه مادر
نه معلم نه لله نه نوکر
ای پسر جان من این قصه بخوان
تو مشو مثل علی مردان خان

ایرج میرزا

۸. از این شعر چه نتیجه ای گرفتید؟ پنج خط بنویسید.

درس بیست و هفتم

۱. گفتگو را بخوانید.

زهرا: سلام، عیدت مبارک!
احمد: سلام، عید تو هم مبارک! صد سال به این سال ها! امیدوارم سال خوبی داشته باشی و در درس هایت هم موفق باشی!
زهرا: متشکرم، تعطیلات از کی شروع می شود.
احمد: از پس فردا.
زهرا: در تعطیلات چه می کنید؟
احمد: به دیدن فامیل ها و دوست ها و همسایه ها. آنها هم به خانه ی ما می آیند. پس تو چه کار می کنی؟
زهرا: ما هم به دید و بازدید می رویم.
احمد: عیدی می گیری؟
زهرا: بلی.
احمد: معمولاً عیدی چه می گیری؟
زهرا: معمولاً پول می دهند.

۲. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۱) کدام عید را دوست دارید؟

(۲) عیدهای ملی و مذهبی آذربایجان را نام ببر.

(۳) نوروز را چگونه برگزار می کنید؟

۳. کدام واژه با بقیه مرتبط نیست؟

- (۱) سبزه، سمنو، دید و بازدید، پرچم، عیدی
(۲) بوقلمون، ماسک، کارت، درخت
(۳) پلو، ماهی، آب نبات، مرغ، آش
(۴) کشمش، گردو، هویج، فندق، بادام
(۵) برگ درخت، شاخه، ریشه، شکوفه
کریسمس، هفت سین

۴. با استفاده از واژه های زیر آمادگی عید را توصیف کنید.

درخت کریسمس، بابانوئل، تزئینات ماسک، آتش بازی، پرچم، کاغذ رنگی، کارت

۵. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

نوروز یکی از ... ملی ما است. قبل از شروع عید نوروز، ... می کنند سفره ی هفت سین ... و در آن قرآن، آینه، شمع و هفت چیز که ... آنها با "سین" شروع می شود می گذارند. این هفت چیز سبزه، سرکه، سماق، سمنو، سنجد، سیر و سیب هستند. بعضی ها هم ... رنگ کرده، گل و شیرینی و ظرف آبی که ... کوچک در آن ... می کند، می گذارند.

۶. متن ها را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

از دست داد – به سر برد – به دنیا آمد – زنده ی – خاص

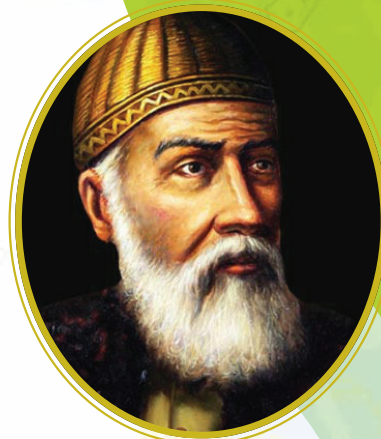

نظامی گنجوی از بزرگ ترین شعرای آذربایجان است که در حدود سال ۱۱۴۱ در شهر گنجه دیده به جهان گشود. او همه ی عمر خود را در گنجه ... و در سال ۱۲۰۹ در آنجا درگذشت.

نظامی گنجوی از شاعرانی است که توانسته سبکی ... ایجاد کند. وی در انتخاب الفاظ و کلمات مناسب و ایجاد ترکیبات خاص و تصویر جزئیات و به کار بردن تشبیهات و استعارات بی نظیر است.

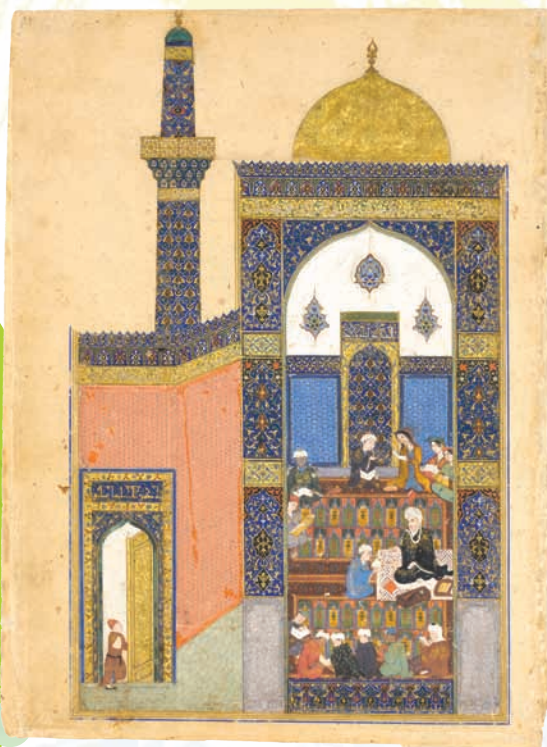
خمسه ی نظامی گنجوی در تمام دنیا مشهور است. خمسهِ ی نظامی عبارت است از مخزن الاسرار، خسرو و شیرین، لیلی و

مجنون، هفت پیکر و اسکندرنامه. خمسه ی نظامی گنجوی به زبان های ... دنیا ترجمه شده است. خمسه ی نظامی دارای بیست و هشت هزار بیت است.

ابو القاسم فردوسی،
شاعر بزرگ ایرانی
هزار سال پیش در
توس ... و در سن
هشتاد سالگی درگذشت.
وی زندگی مرفهی داشت،
اما مال و ثروتش را به تدریج
... و در پایان عمر، گرفتار فقر شدید شد.
پس از مدتی جست و جو، شاهنامه ی ابو
منصوری را به دست آورد و حدود ۳۰
سال از عمرش را صرف به نظم آوردن
آن کرد. شاهنامه ی فردوسی یکی از
معروف ترین آثار دنیا است.

لیلی و مجنون در مدرسه. از
خمسه نظامی

۷. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

۱. نظامی گنجوی در کجا به دنیا آمد؟
۲. فردوسی چند سال زندگی کرد؟
۳. فردوسی شاهنامه را در مدت چند سال نوشت؟
۴. معروف ترین آثار نظامی چه نام دارند؟

نکته:

شعرا – شاعران – شاعر
کلمات – کلمه ها – کلمه
الفاظ – لفظ ها – لفظ
تشبیهات – تشبیه ها – تشبیه

۸. صورت جمع اسم های ستون الف را در ستون ب پیدا کنید.

الف	ب
حیوانات	نوع
حکما	قوم
ادبا	وکیل
انواع	حیوان
سبزیجات	حکیم
اصطلاحات	سبزی
وکلا	ادیب
اقوام	اصطلاح

نکته:

خمسه ی نظامی دارای بیست و هشت هزار بیت است، یعنی خمسه ی نظامی بیست و هشت هزار بیت دارد

۹. جمله های زیر را با استفاده از «دارا بودن» بازنویسی کنید.

۱. شهر باکو مکان های دیدنی زیادی دارد.

۲. پدر بزرگم سه فرزند و شش نوه دارد.

۳. مدرسه ی ما سه ساختمان دارد.

۱۰. هر اسم را در گروه خودش قرار بدهید.

حافظ، نظامی، ادیسون، گاليله، کریستف کلمب، اینشتین، فردوسی، گراهام بل، زکریای رازی

مخترع	کاشف	شاعر

۱۱. در باره ی یکی از نویسندگان بزرگ آذربایجان مطالعه کنید و ده سطر بنویسید.

شعر زیر را بخوانید.

بدان را آید ز چرخ کبود
به نیکان همه نیکی آید فرود
مکن جز به نیکی گرایندگی
که در نیکنامی است پابندگی
در اندیش ای حکیم از کار ایام
که پاداش عمل باشد سرانجام
کسی کار با کسی بدساز گردد
بدو روزی همان بد باز گردد

نظامی

درس بیست و هشتم

۱. گفتگو را بخوانید.

زینب: سلام عزیزم، چطوری؟ هیچ یادی از ما می کنی؟
بابک: ممنون، بد نیستم. شما چطورید؟
زینب: خوبم، مرسی. بروم چایی بیاورم.
بابک: نمی خواهم، شما چرا زحمت می کشید؟
زینب: چقدر خوب شد که شما هم تشریف آوردید.
بابک: خیلی ممنون. خودم هم خوشحالم. راستش دلم برای عمه تنگ شده بود.
زینب: حالا برای تولد مریم چه هدیه خریدید؟
بابک: دیروز تمام مغازه ها را زیر پا گذاشتم، اما چیزی پیدا نکردم.
زینب: بابک، بادوستم آشنا بشو. اسمش زهرا است. حالا برویم شام سرد می شود.

نکته:

تشریف آوردن – آمدن
تشریف بردن – رفتن
تشریف داشتن – بودن

واژه آموزی:

مرسی – تشکر می کنم
زیر پا گذاشتن – گشتن، جستجو کردن
پیدا کردن – یافتن
راستش – حقیقت را بخواهید، به راستی

۲. گفتگو را با واژه های مناسب کامل کنید.

قیمتش – پای-مقطوع – دنبال

فروشنده: خوش آمدید! چه فرمایشی دارید؟

رنا: من ... یک کفش می گردم.

فروشنده: سایز ... شما چند است؟

رنا: سی و شش

فروشنده: دوست دارید چه رنگی باشد؟

رنا: سفید یا کرمی باشد.

فروشنده: یک کفش سفید رنگ خوبی دارم. ... صد منات است.

رنا: خیلی گران است. تخفیف نمی دهید.

فروشنده: متأسفانه، قیمت های کفش ها ... است.

۳. گوش کنید:

پدر و مادر سارا برای خرید هدیه ی تولد دخترشان به مرکز خرید می روند. آنها می خواهند برای دخترشان کفش بخرند. آنها وارد کفش فروشی می شوند و به کفش ها نگاه می کنند. مادر سارا یک کفش سفید رنگی را انتخاب

می کند. پدر سارا پول کفش را پرداخت می کند و آنها به خانه برمی گردند.

۴. کدام جمله درست و کدام جمله نادرست است؟

۱. روز تولد نرمین است.
۲. پدر و مادر سارا به بازار می روند.
۳. آنها می خواهند برای دخترشان چتر بخرند.
۴. آنها وارد کفش فروشی می شوند.
۵. مادر یک کفش قرمز رنگی را انتخاب می کند.

۵. گوش کنید و بگویید کدام فعل ها در متن به کار نرفته است؟

می روند
می دهند
برگزار می کنند
پرداخت می کند
تماشا می کند
برمی گردند

۶. گوش کنید و قیمت وسایل را بگویید.

قیمت کیف چند است؟

قیمت کفش چند است؟

قیمت پیراهن چند است؟

قیمت کلاه چند است؟

قیمت چتر چند است؟

قیمت دامن چند است؟

قیمت کتاب چند است؟

۷. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

(۱) چه نوع هدیه ای به دوستان خود می دهید؟

(۲) در جشن تولد چه می کنید؟

(۳) دوست دارید در جشن تولدتان چه نوع هدیه ای به شما بدهند؟

۸. با استفاده از واژه های زیر با هم کلاسی هایتان گفتگو کنید.

تولد مبارک!
آرزوی...می کنم. چه هدیه ای آورده بودند.
کیک خوردید؟

۹. با استفاده از جمله های زیر پیامکی تهیه کنید.

تولدت را تبریک می گویم.
از طرف ...
روز تولدت را با بهترین
آرزوها برای تو تبریک
می گویم. از طرف دوست تو.
خیلی خوشحالم که تو به دنیا
آمدی
امیدواریم سال های سال در
کنار هم دوستان خوب و
صمیمی ای باشیم.
بهترین دوستم را در...تبریک
می گویم. دوستت دارم.

۱۰. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

بریزند - منظور - گذشت - فاسد می کند - حمل

معلم یک مدرسه به بچه های کلاس گفت که می خواهد با آنها بازی کند. او به آنها گفت که فردا هر کدام یک کیسه ی پلاستیکی بردارند و درون آن به تعداد آدمهایی که از آنها بدشان می آیند، سیب زمینی ... و با خود به مدرسه بیاورند.

فردا بچه ها با کیسه های پلاستیکی به مدرسه آمدند.

در کیسه ی بعضی ها دو، بعضی ها سه و بعضی ها پنج سیب زمینی بود. معلم به بچه ها گفت: تا یک هفته هر کجا که می روند کیسه ی پلاستیکی را با خود ببرند.

روز ها به همین ترتیب ... و کم کم بچه ها شروع کردند به شکایت از بوی سیب زمینی های گندیده. به علاوه، آنهایی که سیب

زمینی بیشتری داشتند از ... آن بار سنگین
خسته شده بودند.

پس از گذشت یک هفته بازی
بالاخره تمام شد و بچه ها راحت
شدند.

معلم از بچه ها پرسید: از
اینکه یک هفته سیب زمینی را
را با خود حمل می کردید چه
احساسی داشتید؟

بچه ها از اینکه مجبور بودند،
سیب زمینی های بدبو و سنگین
را همه جا با خود حمل کنند شکایت
داشتند.

آنگاه معلم ... اصلی خود را از این بازی این چنین
توضیح داد: این درست شبیه وضعیتی است که شما کینه ی آدمهایی که دوستشان
ندارید را در دل خود نگه می دارید و همه جا با خود می برید. بوی بد کینه و
نفرت قلب شما را ... و شما آن را همه جا همراه خود حمل می کنید. حالا که شما
بوی بد سیب زمینی ها را فقط برای یک هفته نتوانستید تحمل کنید. پس چطور
می خواهید بوی بد نفرت را برای تمام عمر در دل خود تحمل کنید؟

۱۱. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۳) منظور معلم از این بازی چه بود؟

(۱) معلم به بچه ها چه می گفت؟

(۴) از این متن چه نتیجه ای گرفتید؟

(۲) بچه ها از چه شکایت داشتند؟

۱۲. جمله ها را مانند نمونه کامل کنید.

من از این فیلم بدم می آید.

تو... او... ما... شما... آنها...

درس بیست و نهم

۱. گفتگو را بخوانید.

پیشخدمت: به رستوران ما خوش آمدید!

بفرمایید، این هم منو.

مریم: تو چه می خواهی بخوری؟

پروین: من یک کاسه سوپ سبزی

می خواهم.

مریم: من سوپ نمی خورم. سالاد می خواهم.

پروین: چیز دیگری نمی خواهی؟

مریم: من یک پرس جوجه کباب می خواهم. پس تو؟

پروین: دارم فکر می کنم... من جوجه کباب دوست ندارم. ساندویچ

مرغ می خواهم.

پیشخدمت: برای نوشابه چه؟

مریم: ما دو تا نوشابه می خواهیم.

پیشخدمت: آیا برای دسر بستنی را ترجیح می دهید یا کیک را؟

مریم: نه، مرسی، ما دسر نمی خواهیم.

پروین: ببخشید، صورت حساب لطفاً

پیشخدمت: بفرمایید، قابلی ندارد.

پروین: خواهش می کنم. بقیه اش هم مال خودتان.

پیشخدمت: متشکرم.

۲. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

(۱) غذای رستوران را ترجیح می دهید یا غذای خانه را؟

(۲) وقتی که به رستوران می روید چه می کنید؟

(۳) چه غذاهایی را دوست دارید؟

(۴) معمولاً با که به رستوران می روید؟

۳. واژه های زیر را بخوانید و یاد بگیرید.

سرخ کردن، پختن، مخلوط کردن، رنده کردن، خرد کردن، پوست کردن، جوشاندن

پیش غذا – سالاد، پنیر

غذای اصلی – سوپ، مرغ بریان، پلو، ماهی، تکه گوشت

نوشیدنی – چای، قهوه، دوغ، آب معدنی

دسر – کیک، بستنی

فست فود – همبرگر، چیزبرگر، ساندویچ، هات داگ، پیتزا

۴. با استفاده از واژه های زیر با هم کلاسی هایتان گفتگو کنید.

رستوران – چای – کباب – پیتزا

۵. جدول را پر کنید.

نوشابه ها	دسر	غذای اصلی	پیش غذا

۶. در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

- (۱) مادر پرتقال را ... و به بچه اش می خوراند (پوست می کند، سرخ می کند)
- (۲) آشپز سبزیجات را ... و روی غذا می ریزد (می جوشاند، خرد می کند)
- (۳) مادر بزرگ در آشپزخانه غذا ... (خرد می کند، می پزد)
- (۴) او قارچ ها را در روغن ... (سرخ می کند، رنده می کند)
- (۵) خواهرم پنیر را ... و به سالاد اضافه کرد (رنده کرد، پوست کرد)

نکته ی دستوری:

دارم فکر می کنم

۷. جمله های زیر را مانند نمونه بازنویسی کنید.

نمونه: او می رود - او دارد می رود

او فیلم تماشا می کند.
ما نهار می خوریم.
آن پسر کتاب می خواند.
آنها به موسیقی گوش می دهند.
بچه ها در باشگاه ورزش می کنند.

۸. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

می خورد - تهدید کرد - پیش - به دام انداخت - با ارزش

طاووس و لاک پشت با یکدیگر بسیار دوست بودند. طاووس نزدیک درخت کنار رودی که لاک پشت زندگی می کرد، لانه ای داشت. هر روز پس از اینکه طاووس نزدیک رودخانه آبی ...، برای سرگرم کردن دوستش شروع به رقصیدن می کرد و پرهای زیبایش را در نور آفتاب باز می کرد و لاک پشت از دیدن آن همه زیبایی ساعت ها به او خیره می شد. یک روز، یک شکارچی پرنده، برای شکار به سمت برکه آمد و طاووس را ... و خواست که او را به بازار برای فروش ببرد. پرنده ی غمگین، از شکارچی اش خواهش کرد که به او اجازه بدهد از لاک پشت خداحافظی کند. شکارچی خواهش طاووس را قبول کرد و او را ... لاک پشت برد. لاک پشت وقتی دید دوستش اسیر شده خیلی ناراحت شد. او از شکارچی خواهش کرد که طاووس را در عوض دادن هدیه ای ... رها کند. شکارچی قبول کرد.

لاک پشت داخل آب شیرجه زد و بعد از لحظه ای با مرواریدی زیبا بیرون آمد. شکارچی که از دیدن این کار لاک پشت متحیر شده بود فوری اجازه داد که طاووس برود. مدت کوتاهی بعد از این ماجرا، مرد حریص برگشت و به لاک پشت گفت که برای آزادی پرنده، چیز کمی گرفته و ... که دوباره طاووس را اسیر خواهد کرد مگر اینکه مروارید دیگری شبیه مروارید قبلی به او بدهد. لاک پشت که قبلاً به دوستش نصیحت کرده بود برای آزاد بودن به جنگلی دیگر کوچ کند خیلی از دست مرد حریص عصبانی شد.

لاک پشت گفت: بسیار خوب، مروارید را به من بده تا عین آن را برای تو پیدا کنم. شکارچی مروارید را به لاک پشت داد. لاک پشت درحالی که از مرد دور می شد، گفت: من نادان نیستم که یکی بگیرم و دو تا پس بدهم.

۹. کدام یک از جمله ها درست و کدام یک نادرست است؟

- (۱) طاووس برای سرگرم کردن لاک پشت می رقصد.
- (۲) شکارچی لاک پشت را به دام انداخت و خواست که او را به بازار برای فروش ببرد.
- (۳) لاک پشت وقتی دید دوستش اسیر شده خیلی ترسید و فرار کرد.
- (۴) لاک پشت بامروارید دوست خود را خلاص کرد.
- (۵) وقتی مرد حریص مروارید دیگری خواست لاک پشت برای آزادی دوستش آن را برایش آورد.

نکته:

لانه ای - لانه - ا - ی = یک لانه
هدیه ای - هدیه - ا - ی = یک هدیه

۱۰. به واژه های زیر یای نکره اضافه کنید و برای هر یک از آنها یک جمله بگویید.

راننده، خانه، نامه، هندوانه، بچه

نکته:

از... نگهداری کردن
از... تشکر کردن
از... دفاع کردن
از... پذیرایی کردن

نکته:

از... خداحافظی کردن

۱۱. در جای نقطه ها حرف اضافه ی مناسب را بنویسید.

- (۱) ... بچه ها خوب نگهداری کرد (به، از، در).
- (۲) دانش آموزان ... کتاب های کتابخانه ... استفاده می کنند (از، به، در).
- (۳) او نتوانست ... ما کمک کند (از، به، در).
- (۴) ما ... تماشای این منظره لذت می بریم (از، به، در).
- (۵) امسال دخترم ... مهمان ها پذیرایی می کند (از، به، در).

۱۲. جمله ها را مرتب کنید.

- (۱) شام، پدر، است، که، مردی، می خورد، من
- (۲) که، پدرم، ما، معالجه کرد، را، همسایه، دکتري، است
- (۳) می کند، آنجا، من، که، هم کلاسی، بازی، پسری، است
- (۴) که، می رقصد، اهل، است، دختری، اسپانیا
- (۵) کتابهای، را، درحالی که، احمد، درسی، پاسخ داد، مرتب کرد، به معلم
- (۶) فکر می کرد، درحالی که، بسته بود، را، چشمانش، او

۱۳. داستان ناتمام زیر را با فکر خودتان کامل کنید و برایش نام مناسبی انتخاب کنید.

در یک خانه ی بزرگ و زیبا در کنار خانواده ای مهربان سگی زندگی می کرد که نامش طلایی بود. یک روز صبح وقتی طلایی از خواب بیدار شد دید هیچ کس در خانه نیست. طلایی با خود فکر کرد چه خبر شده است؟ این همه گل از کجا آمده است؟ جشن تولد است؟ یا اتفاق دیگری افتاده است. در این فکرها بود که ...

درس سی ام

۱. گفتگو را بخوانید.

زینب: چرا عصبانی هستی؟

احمد: خواهر کوچک ترم وسایلم را به هم ریخته.

زینب: به او چیزی نگفتی؟

احمد: چرا، بارها از او خواستم که وسایلم را به هم نریزد، باز هم این کار را می کند.

زینب: او را تنبیه نمی کنی؟

احمد: نه، آخر او خیلی کوچک است.

زینب: پس چه کار می کنی؟

احمد: دوباره با او صحبت می کنم و از او خواهش می کنم که به وسایلم دست نزند.

۲. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

(۱) وقتی کسی به خواسته ی شما توجهی نمی کند، چه احساسی به شما دست می دهد؟

(۲) فکر می کنید که او کسی می خواهد وارد اتاقتان شود؟

(۳) آیا می توانید کاری کنید که او وارد اتاقتان نشود؟

مقایسه کنید:

تو میروی؟ - بلی، می روم
تو نمی روی؟ چرا، می روم.

نکته:

او را تنبیه نمی کنی؟ چرا

۳. با استفاده از جمله های زیر گفتگو بسازید.

پس چرا...؟

تو درس نمی خوانی؟ چرا...

تو معلم را دیدی؟ چرا...

پس چرا...؟

پس چرا...؟

تو نهار کردی؟ چرا...

۴. فعل ها را با توجه به جدول طبقه بندی کنید.

گفتن، آمدن، تنبیه کردن، پرسیدن، به هم ریختن، صحبت کردن، نوشتن، خواهش کردن، فروختن، دست زدن

افعال ساده	افعال مرکب

۵. کدام واژه با بقیه مرتبط نیست.

- (۱) حوله، صابون، مسواک، کاشی
- (۲) صندلی، کاناپه، سینی، مبل
- (۳) ساعت، پیراهن، شلوار، دامن
- (۴) کلید، زنگ، سطل، چشمی
- (۵) فرش، پرده، آباژور، آشپزخانه

۶. کدام یک از اشیای زیر به وسایل شخصی مربوط است؟

کتری، یخچال، سطل آشغال، کثو، صابون، قابلمه، صندلی، ظرفشویی، مسواک، فنجان، رومیزی، حوله، آینه، پرس، پتو

۷. جمله های زیر را مانند نمونه بازنویسی کنید.

نمونه:

آنها می خواهند کتابخانه ی کوچکی درست کنند.
آنها خواسته اند کتابخانه ی کوچکی درست کنند.
آنها می خواستند کتابخانه ی کوچکی درست کنند.

- (۱) ما می توانیم از میهن خود دفاع کنیم.
- (۲) او می خواهد بامعلم صحبت کند.
- (۳) جوجه می خواهد به دنبال پدر و مادرش پرواز کند.
- (۴) پرستوهای جوان نمی توانند برای خودشان لانه بسازند.
- (۵) بچه ها می خواهند در تعطیلات به روستا بروند.

۸. گوش کنید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

ماشین ... به انباری که در ... می سوخت، رسید و محکم ترمز کرد. پدر حامد بیرون پرید و داد زد: حامد، همان جا بمان! یک آتش نشان ... از انباری که می سوخت بیرون آمد، او یک ... مادر را نجات داده بود، ولی سگ سعی می کرد دوباره برگردد داخل انبار. حامد خیلی تعجب کرد. بعد ناگهان حامد ... که چرا سگ مادر می خواهد به انبار برگردد. ... هنوز آنجا بود. حامد در ماشین آتش نشانی را ... و داد زد: برو! حامد به سگ کمک کرد و ... را نجات داد.

۹. متن را بخوانید و در جای نقطه ها واژه ی مناسب را بنویسید.

برخاست – ورود – ماهر – آرامگاه – سپاس گزاری

یکی از غلامان امیر نوح سامانی سر اسیمه به بیمارستان آمد و به ابو علی گفت: امیر در حال مرگ است و تو را احضار کرده است. ابو علی به سرعت خود را به بالین بیمار رساند. پزشکان زیادی جمع بودند، اما از هیچ یک کاری ساخته نبود. ابو علی از پزشک مخصوص سابقه ی بیماری امیر را پرسید. سپس، بی درنگ دستور داد داروهایی تهیه کنند و خود شب و روز در کنار بستر بیمار ماند. دوازده روز گذشت، معالجات هم چنان ادامه داشت تا آن که چند روز بعد امیر سلامت خود را به دست آورد. امیر اندک اندک از بستر ... و در کنار باغچه های کاخ به قدم زدن پرداخت. یک روز، ضمن قدم زدن، به نشانه ی ... رو به ابو علی کرد و گفت: تو در حق من لطف زیادی کرده ای، هر چه می خواهی بگو تا به تو بدهم، آخر تو زندگی ام را به من بازگردانده ای. ابو علی گفت: این وظیفه ی هر پزشکی است، اما من به مال و ثروت علاقه ای ندارم و فقط از شما می خواهم اجازه ی ... به کتابخانه ی دربار و استفاده از آن را به من بدهید. امیر با تعجب پرسید: فقط همین؟ ابو علی گفت: برای من استفاده از کتابخانه از همه ی ثروت های دنیا بالاتر است. امیر سری تکان داد و گفت: حقا که دانشمند بزرگی هستی! کتابخانه ی دربار در اختیار تو است. ابو علی سه سال تمام وقت خود را در آن کتابخانه گذراند تا معلوماتش را کامل کند. ابو علی سینا در حدود هزار سال پیش به دنیا آمد. مادرش نام او را حسین گذاشت. حسین از پنج سالگی شروع به درس خواندن کرد. او با علاقه ی بسیار درس خواند و به سرعت پیشرفت کرد. هر جا کتاب تازه ای می دید می خرید و آن را با دقت می خواند.

حسین در هیجده سالگی طبیب ... و مشهوری شد که به معالجه ی بیماران می پرداخت. در این موقع به او ابو علی سینا می گفتند. ابو علی سینا که به او ابن سینا هم می گفتند، نتیجه ی تجربه ها و مطالعه های خود را در کتاب های بسیاری نوشته است. کتاب های او به زبان های گوناگون ترجمه شده است. یکی از کتاب های معروف ابن سینا قانون است که در علم طب نوشته شده است. ابن سینا در پنجاه و هشت سالگی درگذشت. ... او در شهر همدان است.

نکته ی دستوری:

رسیدن – رس+ان – رساندن

۱۰. مانند نمونه بنویسید.

خوردن - خوراندن

پريدن - خوابیدن - دویدن - چريدن - لرزیدن - پوشیدن

۱۱. گزینه ی مناسب را انتخاب کنید.

(۱) مادر بچه را (خوابید، خواباند).

(۲) پرنده ها از روی بام (پراندند، پریدند).

(۳) ما بیمار را به بیمارستان (رسیدیم، رساندیم).

(۴) همه آنجا نهار (خوردند، خوراندند).

(۵) ما او را روی صندلی (نشستیم، نشانیدیم).

۱۲. گوش کنید و بگویید کدام گزینه درست است؟

آن مرد کودک را ترسید/ترساند.

زمین لرزه جزیره را لرزید/لرزاند

او از جایش نجنبید/نجنباند

او را با آمبولانس به بیمارستان رساندند/رسیدند

بچه ها غذایشان را خوراندند/خوردند/

۱۳. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

۸. گوش کنید و به پرسش های زیر پاسخ بدهید

(۱) ابو علی سینا چند سال پیش به دنیا آمد؟

(۲) اسم ابو علی سینا چه بود؟

(۳) آرامگاه ابو علی سینا در کجا قرار دارد؟

(۴) کتاب معروف ابن سینا در باره ی چیست؟

۱۴. کدام یک از جمله ها درست و کدام یک نادرست است؟

- (۱) ابو علی دستور داد داروهای تهیه کنند و خود شب و روز در کنار بستر بیمار ماند.
- (۲) دوازده روز گذشت و امیر سلامت خود را از دست داد.
- (۳) ابو علی از امیر خواست که کتابخانه ای برای او درست کند.
- (۴) برای ابو علی استفاده از کتابخانه از همه ی ثروت های دنیا بالاتر است.
- (۵) ابو علی تمام عمر خود را در آن کتابخانه گذراند.

۱۵. به فعل های زیر «باز» اضافه کنید و معنی آنها را بگویید.

گشتن، نشستن، گفتن، آمدن

۱۶. به واژه های زیر پسوند مناسب را اضافه کنید.

قهوه	ستان
خواب	گاه
کتاب	مند
گردش	خانه
گل	
دانش	
ثروت	
کار	
آرزو	
چاپ	
هوش	
ترکمن	
افغان	

۱۷. واژه های زیر را بخوانید و یاد بگیرید.

داستان، شعر، شاعر، نویسنده، داستان ترسناک، داستان ماجراجو، قصه، نول، روزنامه، مجله، کتابخانه، کتاب فروشی، داستان پلیسی، داستان تاریخی، داستان کودکان، دایرة المعارف

۱۸. به پرسش های زیر پاسخ دهید.

(۱) کدام یک را بیشتر دوست دارید؟ چرا؟
— داستان، شعر

(۲) درباره ی داستان های زیر چه می دانی؟
— داستان پلیسی، داستان تاریخی

(۳) درباره ی کتابخانه های آذربایجان با هم کلاسی هایتان صحبت کنید.

(۴) تابه حال عضو کتابخانه ای شده اید؟

(۵) می توانید در مورد قوانین کتابخانه دو سطر بنویسید؟

۱۹. جمله ها و واژه های مناسب را به هم وصل کنید.

دایرة المعارف	براساس رویدادها و زندگی شخصیت های تاریخی نوشته می شود
شعر	در آن از قتل و جنایت و تلاش پلیس برای یافتن و دستگیر کردن جنایتکاران سخن می رود
داستان پلیسی	برای کودکان نوشته می شود
داستان کودکان	سخنی است که وزن، قافیه و معنی دارد
داستان تاریخی	در آن آگاهی هایی در باره ی موضوع های عمومی، علمی، ادبی، هنری و غیره به ترتیب الفبایی نوشته می شود

۲۰. برای کتاب شبکه ی معنایی بسازید.

کتاب					

درس سی و یکم

۱. گفتگو را بخوانید.

نادر: چی شده؟

زینب: از مدرسه پیاده به خانه برمی گشتم، متوجه غریبه ای شدم که مرا تعقیب می کند.

نادر: چه کردی؟

زینب: به نزدیک ترین مغازه داخل شدم.

نادر: خوب، بعد؟

زینب: به فروشنده نزدیک شدم و از او کمک خواستم. او هم به پلیس تلفن زد.

نادر: بعد؟

زینب: پلیس آمد. من مشخصات فرد غریبه را به پلیس گفتم: سن، قد، وزن،

رنگ مو و چشم و لباس

نادر: مرد غریبه کجا بود؟

زینب: وقتی دید من به فروشنده نزدیک شدم، او فرار کرد. سپس پلیس ها مرا به خانه بردند.

واژه نامه

غریبه – آدم ناشناس

مشخصات – نشانه ها، علامت ها

فرار کردن – دور شدن

۲. به پرسش های زیر پاسخ بدهید.

(۱) اگر غریبه ای شما را تعقیب کند چه می کنید؟

(۲) چطور می توانید با پلیس تماس بگیرید؟

(۳) آیا تا حالا به کسی کمک کرده اید؟

۳. مشخصات اشخاص زیر را بگویید.

سن، قد، وزن، رنگ مو و چشم و لباس

۴. کدام عمل درست نیست؟

- (۱) ما نباید برای غریبه ها در باز کنیم.
- (۲) ما می توانیم شماره ی تلفن خود را به غریبه ها بدهیم.
- (۳) وقتی که در خانه تنها هستیم نباید در را قفل کنیم.
- (۴) باید از محیط اطراف خود باخبر باشیم.
- (۵) ما باید در باره ی جنایت به پلیس خبر بدهیم.

۵. با استفاده از واژه های زیر متنی بسازید.

حمله کردن، دزدیدن، تلفن همراه، در خیابان گردش کردن، غریبه، کمک کردن، ترسیدن...

۶. از واژه های زیر کدام یک به جنایت مربوط است؟

آتش نشانی	دزدی
آدم کشی	خشکسالی
آتش زنی	قحطی
سیل	آدم ربایی

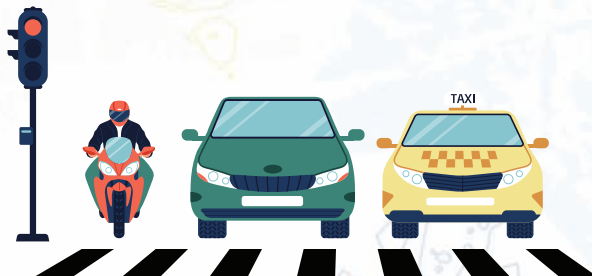
۷. متن زیر را بخوانید.

امروزه در تمام شهرهای بزرگ و کوچک و حتی در دهکده ها بیشتر مردم برای اینکه از جایی به جایی بروند و یا بار و حیوانات خود را حمل کنند، از وسایل نقلیه ی موتوری مانند اتوبوس، اتومبیل، کامیون، موتورسیکلت و وسایل نقلیه ی غیرموتوری مانند دوچرخه استفاده می کنند. در شهرهای بزرگ، بیشتر مردم نمی توانند صبحگاهان بی وسیله ی نقلیه به محل کار خود بروند. هر روز که می گذرد، بر شماره ی وسایل نقلیه

افزوده می شود، زیرا از یک طرف جمعیت پیوسته در حال افزایش است و از طرف دیگر، بر اثر پیشرفت صنعت، وسایل نقلیه ی آسانتر و ارزان تر در دسترس مردم قرار می گیرد. حال اگر رانندگان این همه وسایل نقلیه و حتی عابران پیاده بخواهند بدون رعایت نظم و ترتیب و مقررات و به دلخواه خود به حرکت درآیند، دیری نمی گذرد که وضع شهرها به هم می خورد، صدها تصادف روی می دهد و هزاران نفر کشته می شوند. برای احتراز از این خطرها و جلوگیری از بی نظمی به هنگام عبور و مرور، رعایت مقررات و قوانین راهنمایی رانندگی بر همه واجب است. هر کس که از این مقررات سرپیچی کند، متخلف شمرده می شود و باید به مجازات برسد.

عابران پیاده که به جای عبور از پیاده رو در سواره رو حرکت می کنند و از لایه لای اتومبیل ها می گذرند و برای گذشتن از یک سوی خیابان به سوی دیگر، از جاهای معین خط کشی شده عبور نمی کنند، مرتکب خلاف می شوند. این افراد برای اینکه کمی زودتر به مقصد برسند، اغلب حوادث ناگوار به بار می آورند.

خیابان برای آن به دو قسمت تقسیم شده است که وسایل نقلیه از قسمت سواره رو و پیاده ها از قسمت پیاده رو بروند و هر کس در آخرین خط سمت راست خود حرکت کند. در خیابان های پررفت و آمد، غالباً در قسمت سواره رو، جا به جا خطهای سفیدی رسم و علامت گذاری شده است. به هنگام عبور از یک سمت خیابان به سمت دیگر آن، باید از این محل های خط کشی شده گذشت و تا وسط خیابان باید به طرف چپ و از آن پس به طرف راست نگاه کرد.

در چهارراهی که چراغ راهنما دارد، هرگاه بخواهیم از سویی به سوی دیگر خیابان برویم، باید به چراغ راهنما توجه کنیم، معمولاً در چهارراه ها روی هر پایه دو ردیف چراغ نصب کرده اند: ردیف اول که ویژه ی وسایل نقلیه است، سه

رنگ دارد: قرمز، زرد، سبز. وسایل نقلیه با روشن شدن چراغ قرمز می ایستند، با روشن شدن چراغ زرد برای ایستادن یا حرکت کردن آماده می شوند و با چراغ سبز حرکت می کنند.

ردیف دوم که مخصوص عابران پیاده است، دو رنگ دارد: قرمز و سبز. عابر پیاده با روشن شدن چراغ قرمز باید بایستد و با سبز حرکت کند.

واژه نامه

حمل کردن – بردن
 بر اثر – در نتیجه
 به دلخواه خود – بنا به، به میل
 احتراز – دور شدن
 سرپیچی کردن – اطاعت نکردن
 پیوسته – همیشه

۸. با توجه به متن جمله ها را کامل کنید.

- (۱) برای احتراز از خطرها و جلوگیری از بی نظمی به هنگام عبور و مرور...
- (۲) به هنگام عبور از یک سمت خیابان به سمت دیگر آن...
- (۳) وسایل نقلیه با روشن شدن چراغ قرمز...
- (۴) خیابان برای آن به دو قسمت تقسیم شده است که...
- (۵) اگر رانندگان این همه وسایل نقلیه و حتی عابران پیاده بخواهند بدون رعایت نظم و ترتیب...

۹. صورت جمع اسم های ستون الف را در ستون ب پیدا کنید.

الف	ب
قوانین	حادثه
وسایل	فرد
حوادث	قانون
افراد	وسیله

۱۰. واژه های مناسب را به هم وصل کنید.

سواره	راه
وسایل	رو
چراغ	مرور
چهار	ترتیب
نظم	راهنما
عبور	نقلیه

۱۱. در جای نقطه ها واژه مناسب را بنویسید.

۱) در صورت وجود چراغ راهنمایی عابر، آدم ها باید فقط هنگام ... چراغ از عرض خیابان رد شوند.

الف) زرد بودن ب) قرمز بودن پ) سبز بودن

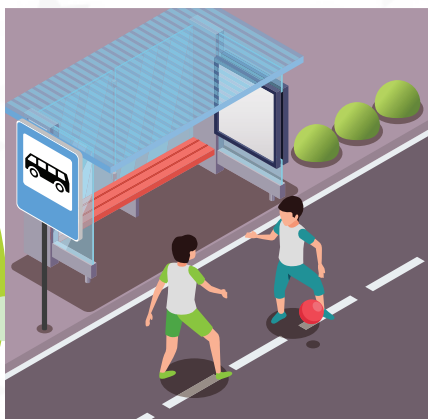

۲) بستن... مؤثر ترین روشی است که می توان با انجام آن میزان مرگ و میر و صدمات را در تصادفات وسایل نقلیه کاهش داد.

الف) کمربند ایمنی ب) کلاه ایمنی
پ) کمربند

۳) باید هنگام ... در خیابان به تابلوها و علائم راهنمایی توجه کرد.

الف) خرید و فروش ب) رفت و آمد
ب) گفت و گو

۱۲. واژه ها و جمله های مناسب را به هم وصل کنید.

خیابان فرعی	کوچه ای که انتهای آن بسته است
بن بست	خیابانی که کوچک تر از خیابان اصلی است
پیاده رو	تردد و رفت و آمد
ترافیک	محل رفت و آمد عابران پیاده
زیرگذر	محل رفت و آمد ماشین ها است و از بزرگ راه کوچک تر است
خیابان اصلی	تونل زیرزمینی برای رفت و آمد از عرض خیابان

واژه نامه

آ

ابزار	[əbzar]	alət, vasitə
آبیاری کردن	[abyari kərdən]	suvarmaq
آتش نشان	[atəşneşan]	yanğınsöndürən
اثر کردن	[əsər kərdən]	təsir etmək
آجر	[acor]	kərpic
احتراز	[ehteraz]	çəkinmə, uzaq durma, qorunma
اختلاف	[extelaf]	münaqişə
آدم ربایی	[adəmrobayi]	adam oğurluğu
ارتفاع	[ertefa]	hündürlük
استخر	[estəxr]	hovuz
آسیب دیده	[asibdide]	zərərçəkmiş
آشامیدن	[aşamidən]	içmək
آفتابی	[aftabi]	günəşli
افتتاحیه	[eftetahiye]	açılış
الکل	[əlkol]	spirt
آیش	[ayeş]	nəm (dincə qoyulmuş) torpaq

ب

باشگاه	[başqah]	klub
باور کردن	[bavər kərdən]	inanmaq
برنده	[bərənde]	qalib
بریدگی	[boridegi]	kəsik, yara
بطری	[botri]	butulka

بن بست	[bonbəst]	çıxılmaz vəziyyət, dalan, tıxac
بیمارستان	[bimarestan]	xəstəxana
پ		
پارو کردن	[paru kərdən]	süpürmək, yığmaq (qar, kömür və s.)
پالایشگاه	[palayeşqah]	neft emalı zavodu
پتو	[pətu]	adyal, yorğan
پخش کردن	[pəxş kərdən]	yaymaq
پرستار	[pərəstar]	tibb bacısı
پرواز کردن	[pərvaz kərdən]	uçmaq
پرورش دادن	[pərvəreş dadən]	yetişdirmək
پژمرده	[pəjmorde]	solğun, solmuş
پستاندار	[pestandar]	məməli
پسندیده	[pəsəndide]	bəyənilən, seçilmiş, xoş
پوشش	[puşeş]	örtük
پهن	[pəhn]	geniş
پیام	[pəyam]	israrı, mesaj
پیچیدن	[piçidən]	dönmək
پیشرفت	[pişrəft]	inkişaf
ت		
تحمل کردن	[təhəmmol kərdən]	dözmək
تخفیف	[təxfif]	endirim
تفریح	[təfrih]	əyləncə
تقویت کردن	[təğviyət kərdən]	qüvvətləndirmək, gücləndirmək
تماس گرفتن	[təmas gereftən]	əlaqə qurmaq
تمرین کردن	[təmrin kərdən]	məşq etmək

توانایی	[təvanayi]	bacarıq, qabiliyyət, güc, imkan
توضیح دادن	[touzih dadən]	izah etmək
تولید کردن	[toulid kərdən]	istehsal etmək
ج		
جشن	[cəşn]	bayram
جوجه تیغی	[cucetiği]	kirpi balası
جوشکار	[cuşkar]	qaynaqçı
چ		
چرم	[çərm]	dəri
چکش	[çək(k)oş]	çəkie
ح		
حضور	[hozur]	iştirak
حفر کردن	[həfr kərdən]	qazmaq
حمل کردن	[həml kərdən]	daşımaq
خ		
خاتمه یافتن	[xateme yaftən]	sona çatmaq, yekunlaşmaq
خرد کردن	[xord kərdən]	doğramaq
خرده کاری	[xordekari]	xırda iş, kiçik təmir işləri
خزنده	[xəzənde]	sürünən
خشکسالی	[xoşksali]	quraqlıq
خطر	[xətər]	təhlükə
خنک	[xonək]	sərin
خواب آلود	[xabalud]	yuxulu

خودداری کردن	[xoddari kərdən]	imtina etmək, çəkinmək
خیس شدن	[xis şodən]	islanmaq
د		
دام	[dam]	tələ
دامپزشک	[dampezeşk]	baytar
دامن	[damən]	ətək
دخالت کردن	[dexalət kərdən]	müdaxilə etmək
درآمد	[dəraməd]	gəlir
دروغ گفتن	[doruğ qoftən]	yalan danışmaq
دژ	[dej]	qala
دم	[dom]	quyruq
دما	[dəma]	temperatur, istilik dərəcəsi
دوغ	[duğ]	ayran
ذ		
ذخیره کردن	[zəxire kərdən]	yığmaq, saxlamaq, yedəkləmək
ذوب شده	[zoubşode]	ərimiş
ر		
رایانه	[rayane]	kompüter
رشته	[reşte]	1.sahə; 2.silsilə
رشد کردن	[roşd kərdən]	böyümək, inkişaf etmək
رفاقت کردن	[refağət kərdən]	dostluq etmək
رفتگر	[roftgər]	süpürgəçi
رنگین کمان	[rənginkəman]	göy qurşağı
رها کردن	[rəha kərdən]	buraxmaq, azad etmək

ز

زباله	[zobale]	zibil
زغال سنگ	[zoğalsəng]	kömür
زمین لرزه	[zəminlərze]	zəlzələ
زیاده روی	[ziyaderəvi]	həddi aşma, ifratçılıq

س

سبقت گرفتن	[sebğət gereftən]	ötmək, ötüb keçmək
سپری شدن	[sepəri şodən]	keçmək
سرپیچی کردن	[sərpici kərdən]	tabe olmamaq, itaətsizlik etmək, (əmr, qaydanı) pozmaq
سریع	[səri]	sürətlə; sürətli
سمنو	[səmənu]	səməni (şirniyyat)
سن	[sen]	yaş
سوار شدن	[səvar şodən]	minmək

ش

شتاب	[şetab]	sürət
شخم زدن	[şoxm zədən]	şumlamaq
شغل	[şoğl]	peşə
شن	[şen]	qum

ص

صدمه دیدن	[sədəme didən]	zərər görmək
صنعت	[sənət]	sənaye

ط

طبقه	[təbəğə]	mərtəbə
------	----------	---------

طراح	[tərrah]	dizayner, rəssam
طناب	[tənab]	kəndir, ip
طی کردن	[tey kərdən]	qət etmək, getmək
ع		
عبور کردن	[əbur kərdən]	keçmək
عجایب	[əcayeb]	möcüzələr, heyrətamiz şeylər, qəribəliklər
عسل	[əsəl]	bal
عکس	[əks]	fotoşəkil
عمیق	[əmiğ]	dərin
عیدی	[eydi]	bayramlıq
غ		
غریبه	[ğəribə]	yad adam, naməlum şəxs
ف		
فاسد کردن	[fased kərdən]	xarab etmək, çürütmək
فاضلاب	[fazelab]	kanalizasiya
فراموشکار	[fəramuşkar]	unutqan
فرمان	[fərman]	1.fərman, əmr; 2.sükan
فرمایش	[fərmayeş]	əmr
فقر	[fəğr]	yoxsulluq
فناوری	[fənavəri]	texnologiya
ق		
قاره	[ğarre]	qitə
قبلی	[ğəbli]	əvvəlki

قحطى	[ğəhti]	qıtlıq
قرار دادن	[ğərar dadən]	yerləşdirmək
ک		
کارتون	[kartun]	cizgi filmi
کارگاه	[kargah]	emalatxana
کاشت	[kaşt]	əkin
کاهش	[kaheş]	azalma
کشاورزی	[keşavərzi]	təsərrüfat
کشور	[keşvər]	ölkə
کفاش	[kəffaş]	ayaqqabıçı
کفپوش	[kəfpuş]	döşəmə (yer) örtüyü
کمبود	[kəmbud]	çatışmazlıq, azlıq
کمین	[kəmin]	pusqu
کندو	[kəndu]	arı pətəyi
کود	[kud]	gübrə
گ		
گاز گرفتن	[qaz gereftən]	dişləmək
گچ	[gəç]	təbaşir
گرانبها	[geranbəha]	bahalı
گوشتخوار	[quştıxar]	ətyeyən
گوناگون	[qunaqun]	müxtəlif
گیره	[gire]	sıxıcı; qfıl; kiçik tutacaq
ل		
لوله	[lule]	boru

ماسه	[mase]	qum
متأهل	[motəəhhel]	ailəli
متحیر شدن	[motəhəyyer şodən]	heyətlənmək
متخلف	[motəxəlləf]	qayda pozan, qanun pozucusu
متنوع	[motənəvve]	müxtəlif, növbənöv
مجازات	[moca zat]	cəza
مجرد	[mocərrəd]	subay
محافظت کردن	[mohafezət kərdən]	qorumaq
محسوب شدن	[məhsüb şodən]	hesab edilmək
مخلوط کردن	[məxlut kərdən]	qarışdırmaq
مرتفع	[mortəfe]	hündür, uca
مرغوب	[mərğub]	keyfiyyətli, qiymətli, seçilən
مرمت کردن	[mərəmmət]	təmir etmək
مزرعه	[məzrəe]	tarla, əkin sahəsi
مستقیم	[mostəğim]	düz, birbaşa
مستند	[mostəned]	sənədli
مشت زنی	[moştzəni]	boks
مشخصات	[moşəxxəsət]	xüsusiyyətlər
معرفی کردن	[moərrefi kərdən]	təqdim etmək
مقررات	[moqərrərat]	qaydalar
مقطوع	[məğtu]	sabit
مقوی	[moqəvvi]	qüvvətləndirici qüvvətverici
منابع	[mənabe]	mənbələr
منظومه ی شمسی	[mənzume-ye şəmsi]	Günəş sistemi

مواد	[məvad(d)]	maddələr
موج سوار	[moucəvar]	sörfçü
موفق شدن	[movəffəq şodən]	nail olmaq
مهارت	[məharət]	bacarıq
ن		
ناشنا	[naşena]	naməlum, tanınmayan, yad
ناشناخته	[naşenaxte]	naməlum, tanınmamış
نشانی	[neşani]	ünvan
نشست	[neşəst]	toplantı, iclas, yığıncaq
نفت خیز	[nəftxiz]	neft çıxan, neftlə zəngin, neftli
نقشه	[nəğşe]	1.plan; 2.xəritə
نماین شدن	[nemayan şodən]	görünmək
نورافشانی کردن	[nurəfşani kərdən]	işıq saçmaq, işıqlandırmaq
نیروبخش	[nirubəxş]	qüvvətləndirici
و		
ورود	[vorud]	giriş, gəli, daxil olma
وزنه برداری	[vəznebərdari]	ağırlıqqaldırma, ağır atletika
ه		
همچشمی	[həmçəşmi]	rəqabət
همسایه	[həmsaye]	qonşu
هندوانه	[hendevane]	qarpız
هوشمند	[huşmənd]	ağıllı
ی		
یاری	[yari]	kömək, yardım

Buraxılış məlumatı

FARS DİLİ 5

Ümumi təhsil müəssisələrinin 5-ci sinifləri üçün
Fars dili (əsas xarici dil) fənni üzrə

DƏRSLİK

Tərtibçi heyət:

Müəllif **Anar Kərimov**

Layihə rəhbəri **Samirə Bektəşi**

Buraxılışa məsul	Rafiq Kazimov
Üz qabığının dizaynı	Novruz Novruzov
Dizayner və səhifələyici	Gülmar Səfərova
Texniki redaktor	Sevinc Yusifova
Baş redaktor	Samirə Bektəşi
Texniki direktor	Allahverdi Kərimov
Nəşriyyat direktoru	Sevil İsmayılova

© “Şərq-Qərb” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi qrif nömrəsi: 2025-031

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 12,8. Fiziki çap vərəqi 18. Formatı 57x82¹/₈.
Kəsimdən sonra ölçüsü: 195x275. Səhifə sayı 144.
Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 10-12. Ofset kağızı. Ofset çapı.
Sifariş . Tiraj . Pulsuz. Bakı – 2025

Çapa imzalandığı tarix: 07.2025

Çap məhsulunu hazırlayan:

“Şərq-Qərb” ASC
(Bakı, AZ1143, Hüseyn Cavid pr., 111)

Çap məhsulunu istehsal edən:

Əziz məktəbli!

**Bu dərslik sizə Azərbaycan dövləti tərəfindən
bir dərs ilində istifadə üçün verilir.**

**O, dərs ili müddətində nəzərdə tutulmuş bilikləri
qazanmaq üçün sizə etibarlı dost və yardımçı olacaq.**

**İnanırıq ki, siz də bu dərsliyə məhəbbətlə yanaşacaq,
onu zədələnmələrdən qoruyacaq, təmiz və səliqəli
saxlayacaqsınız ki, növbəti dərs ilində digər məktəbli
yoldaşınız ondan sizin kimi rahat istifadə edə bilsin.**

Sizə təhsildə uğurlar arzulayırıq!

